

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

15. szám.

VIII. Évfolyam.

Öcs. és kir. Fensége udvari szállítója.
Haldek Ignác
 Magnagykereskedése.
 Budapest, Károly-körút 9. sz.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII. Erzsébet-körút 6. sz.

LIGETI JULISKA.

Budapesti közuti vaspálya-társaság.

Hirdetmény.

A Budapesti közuti vaspálya-társaság XXXII-ik rendes közgyűlése

folyó évi április hó 22-én délutáni 3 és fél órakor

a társulat saját épületében, V. kerület, Lipót-körut 22. szám alatt fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1896 évi zárszámadásnak és mérlegnek, valamint a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapítása; határozat a felmentvény megadása érdekében.
2. Indítvány a kocsivezetői segélyalap tárgyában.
3. Jelentés folyamatban levő építkezésekről és kilátásba vett új építkezésekről; erre vonatkozó határozat.
4. A felügyelő-bizottság megválasztása.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 15. és 20. §§.) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszorítással azonban, hogy 20 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat, sem saját nevében, sem pedig megbízásból.

Felhívtnak tehát a t. cz. részvényes urak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint czimleteiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárót is, bezárólag folyó évi április 18-ig az igazgatóságnál (V., Lipót-körut 22. sz.) délelőtt 9-12, délután 4-5 óra között, térítvény mellett letenni méltóztassanak, hol a szavazási igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz.

Budapest, 1897. márczius 30.

Az igazgatóság.

Első magyar
gazdasági gépgyár részvény-társulat.

Ekegyártásra
külön szakosztály.

Gőzcséplőink

a tökéletesség legmagasabb fokán állanak.

Magyarország legnagyobb és egyedüli Gazdasági
gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes gazdasági gépeket gyártja.

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágosi-
tással díjmentesen szolgálunk. — Kérjük minden
kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel
adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Különlegességek borkészí-
tési gépekben.

Első magyar gazdasági gépgyár-részvény-
társaság Budapestben.

Csimre ügyelni tessék!

*Jannonia szálloda
Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.
A nemzeti színház mellett.*

Hol keressük
a legjobb
arczport?

Kérjük a
Müller J. L.-
féle

Blaha-Serail-Poudre-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczporát, mely
egy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb;
kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen
ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszer nélkülözhetlen, az arczbör-
nek a legszebb fehér szint, üdéséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás
szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártal-
mas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz
bedörzsölésére használtatik reggel és este, azután »serail
poudrerrel« lesz behintve.

Kapható a gyárossnál **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

Illatszert- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű
fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

Utánzásoktól óvatik.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KUT

Bekötési táblák

„A HÉT“ XIII. és XIV. kötetéhez elkészültek
és kötetenkint 1 frt 30 kr. előleges beküldése
után portmentesen kaphatók.

MÉGYELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre... .. fr. 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott

Kéziratok nem adnak vissza.

— 2 — Budapest, április hó 11. — 2 —

Krónika.

Parainesis.

— ápr. 9-én.

Imádd az Istenséget! ez legelső rendszabás. Pythagoras aranyverseiben; s úgy hiszem, méltán. Semmi sincs, ami az emberi szívet annyira megerősíthetné, következőleg felbátoríthatná az élet küzdelmeinek mindennapi jeleneteiben, mint az istenség nagy gondolatával foglalatosság. Mert az istenség erő és az erő istenség. Mely ledér ötlete ama csillogó nagy elmének ezen paradoxon: »*Si Dieu n'existait pas, il faudrait l'inventer!*« Ha isten nem volna, nem lenne, aki kitalálhassa. Csillagos estéken az ég felé fordítván káprázó szemünket és áhitatos lelkünket: képzeljük el, hogy a megszámlálhatatlan óriás világtestekkel teli végtelen kozmikus tér, melyben a mi temérdek földünk nyomorult porszem, üres és sötét; és a napok és planéták szédületes myriadijai helyett csak egyetlen egy atóm lebeg benne, a mi gondolatunk szerint való oszthatatlan, legkisebb, élettelen eleme az anyagnak. Ha ezen atóm megvan a világűrben, megvan az isten is. Mert az a csekély atóm anyag és nehézkedik; közötté és a hatalmas naprendszerek között a különbség csak mennyiségbeli. A valóság azonagy. Erő és akarat lebegtetí a végtelen semmiben azt az atómot; és amaz atómnak alkotása és lebegtetése nem kisebb, nem nagyobb cselekedet, mint az egész roppant teremtes. Aki az atómot előhozta a nemlétből, ép oly könnyen vagy ép oly nehezen építette meg az egész mindenséget. Mert az abszolút erő nem ismer kicsit és nagyot, könnyűt és nehezet. Az erő és az akarat az isten.

Légy erényes. Az erény istentől való, mert erő. Tehát a legfőbb jó. Vagy micsoda e világon a jó és a rossz! Öröknek elrendezkedése, a dinamikának kéréllhetetlen törvényei szerint. Ezen elrendezkedés öröktől fogva folyik. Ameddig gyöngé képzeletünk vissza bir szállani: amaz időkben, midőn naprendszerünk egy izzó ködömből szerteséjjel vált, hogy csillagokká sűrűsödjék, — már ekkor az égő gázoknak nem volt egyetlen egy molekulája, mely nem ereje vagy gyöngesége szerint foglalta volna el helyét a véghetetlen alkotásban. Öröknek győzedelme volt minden legparányibb és minden legnagyobb mozzanat; és egyben gyöngeségnek veresége. Öröktől való igazságtétel minden, ami van. A föld alól tavasszal kibuvó zsenge csira diadalmaskodott társán, ki mag-

jában satnyult el, halt meg mellette, mert gyöngébb vala. Ez az erejében diadalmas csira elszította a talaj ama csöpp nedvét, mely nekik jutott, a másiktól, a hitványtól. Kiküzde magát az áprilisi verőfénybe és triumfussal él, míg nagyobb hatalom meg nem öli. A másik ellenben ott veszett a rög alatt; nem volt joga élni, mert nem volt ereje. A jog az erő.

A középkori rablólovagnak joga vala elvenni a vásárra törekvő kalmárok kincsét, mert birt velők és nem volt álladalom, mely hadba indítsa seregeit azért a kába elvért, hogy pénz és vér árán szerezze vissza egynehány boltosnak a batyuját. Mert gyöngé volt az álladalom is, gyöngébb a felegvárak urinál. Ma nincsen az a fellegvár, mely szembe szállhasson a közérővel. Ha elragadod egy szegény asszony olajos korsóját, legott a hatóság embere toppan be hozzád, hogy visszavegye, tégedet pedig börtönbe kísérjen. Ha ellentállasz, még két embert küld a hatóság hogy lebirjon; ha melléd áll családod népe, az álladalom küld husz embert; ha szomszédaid is pártodat fogják, reád bocsát egy század katonát; ha falud támad fel védelmedre: jön egy zászlóalj; ha egész város: ezredek vonulnak fel, ágyuk robognak elő és a folyón monitorok jelennek meg. Lobban a tűz, folyik a vér és az özvegy asszony visszakapja az elrablott olajos korsóját. Ime, te lettél a gyöngébb. De ha erős ember vagy: azaz erényes, bölcs, nagytekintetű, és megkivánod azt az olajos korsót: a szegény özvegyasszony soha sem fogja visszakapni. Hiába mondják léha nyelvek, hogy neki igaza van; hiába hiszi ő maga is, gyarló rövid eszével: az olajos korsó mégis csak a tied marad, az okossággal és a tisztességgel egyben; mert te vagy az erős. Az erők öröktől fogva való elrendezkedésének révén ugyanis veled, az erényes, a bölcs, a nagytekintetű férfival tart minden hatalom, még a közvélemény is; az özvegy asszonyra pedig ki mondják, hogy izgága, pörlekedő, sőt olajos korsója soha sem is volt neki. És ez így jól vagyon. A természetnek rendje ellen való lenne, hogy az a gyöngé diadalmaskodjék, nem te, az erő. Légy tehát erényes, fiam és jogtudós. Forgassad Justinianus könyveit, éjjeli-nappali kézzel, hogy elérhessed a virtust, a polgári díszet és jóllétet. Mert ez erő.

Szeretni az emberiséget: ez minden erős szívnek elengedhetetlen feltétele. Az emberiségben vannak az erők, kik neked használnak; az emberiségben vannak a gyöngék, kiket te felhasználasz. És ne feledd, hogy mikor bármily haszon jut neked: abban a pillanatban te vagy a legerősebb. Valamely hatalmast kényszerítesz, hogy a te

céljaidnak használjon, legott lebirdad őt; egy sorba jut a csekélylyel, ki született szolgád, mert inaszakadt. Szeresd, fiam, mindet; a nagyokat és a kicsinyeket, a bölcsöket és a kábákat, a gazdagokat és szegényeket egyaránt. Mert a szeretet erő; sőt a legdicsőbb erő. Énünk akaratának tetőpontja. Szeretni jó, mert a szeretet csak magunknak szeretése valamely tárgyban. Édes, mert kezelhetőbb, mint a mi pusztá énkünk, melynek csak kezét, lábát és testének egyéb nemtelen részeit láthatjuk színről-szinre; arcát soha, legfeljebb tükör hitvány káprázatos másában. Ha kész vagy véredet ontani a fejedelemért és ha krajczárt dobsz a koldus kalapjába: csakis magadat szereted. A fejedelemmel tartani czélarányos, mert ő erős ur; ha megverik, elkergetik, akkor természetesen azonnal gyöngye urrá válik: de legott nyomába lép valaki vagy valami más, aki szintén erős, tehát körömszakadtig vele kell tartani. Az a koldus a templomajtóban se ingem, se gallérom és tulajdonkép esztelenség krajczárt vetni a kalapjába, mert a föld kerektségén, Yokohamától San-Francziskóig emberek milliói nyomorognak és az én fillérem egy homokszem a tengerekben: attól ugyan nem száradnak ki az Oczeánok. De azt a kis rézkorongot odabököni mégis kedves: erősnek és jónak érzem magamat abban a pillanatban. Emel az is, hogy látnak; de aggaszt, hogy néznek, nézik az ércz minéműségét és észreveszik, hogy barna, nem fehér. Ezért ne tiz koldusnak hullajts tiz krajczárt, hanem egynek egy tizfillérest. Ez egyrészt őt krajczár tiszta nyereség; másrészt az erő és jószág érzete jobban összesűrűsödik benned és előkelőbb is. Szereteted megötszöröződött. Egész a magasztossáig emelkedel mások és magad előtt.

Szeresd a hazát. Boldog leszel, ha a férfikor napjaiban e szavakat úgy fogod érthetni, úgy fogod érezthetni, mint kell. Az emberiség oly tágas, határtalan és ismeretlen valami, hogy erőd csak gyöngülhet benne. Mennél általánosabb vagy, annál kisebb vagy. A haza a kedvezőbb tér, mert szűkebb. De terjeszkedni lehet benne. A terjeszkedés titka pedig a részletezés. Kövesd a polipot, a tengereknek ez erényes és bölcs állatját. Ez a czafrangos bőrlebernyeg egy kis homokpadon születik és növekedik. Még csak akkora, mint az ember ökle, de már tekintély azon a kis vizalatti zátonyon. Ez az ő falva vagy városa. Egyszerre csak nyújtogatni kezd köpölyös nyolcz lábából hármát; és beéri velük a Dunántult. A Dunántul pedig boldog és büszke: szereti az erőset. Még két láb mozdul: és meghódolt Budapest. Következik a három, ami még hátra van, és lelkesedik és fizet a haza. Tiszteld és imádd a hazát, fiam. Mert ő gyöngye. Ennél fogva ő ad módot hasznos vállalatok megalkotására. Benne járnak a vasutak, ő olvas, hordatja Nizzából a költői babért, ő választ képviselőnek, ő a részvénytársaság, ő gyártat patkószeget, ő az igazgatóság, a siker, a nagyságos uraság, ő a jövedelem, ő a szent, a számár. Vagy ki ad neked módot, hogy erőd diadalmasan érvényesülhessen? Kint, idegenben, porba veszne minden; szerencse volna, ha lóvasuti konduktorságig hágathatnál. Az erő itthon válik ki legjobban. Az erényes ember itt, ez áldott földön tud legkevesebb munkával leg-

több pénzt szerezni. Vagyis legtöbb erőt. Mert kicsoda tagadhatja, hogy minden erőnek sommáztatja a pénz? Ez az eredő. Benne egyesül a többi hatás, minden *AB* és *BC* a végtelenségig. És itt diadalmaskodik az a törvény, hogy ötven olajos korsó még némi morgást támaszt a gyöngék, az elégületlenek között, de egy emelet már tiszteletre indít, két emelet némi népszerűséget ad, három emelet közbecsülésben részesít, négy emelet (és sarok) pedig a haza atyjává tesz

Légy atyja hazádnak, fiam. Lakozzon benned az erő, az isten. *Est Deus in nobis* örök igazság; de még örökebb az *est asinus in vobis*. Ne feledd soha, hogy az embervilágnak szeretetünkre, hálánkra és kiaknázásunkra legméltóbb állata a számár. Gyöngék volnánk nélküle, a gyöngye nélkül. Mert gondold el, miként fordulna fel a világnak egész rendje, ha a szamarak egy rossz nap megszűnnének szamarak lenni! Emelj azért kalapot, fiam, valahányszor számár füleinek billenését látod. Az a kalapemelés neked nem kerül semmibe; ellenben a számár fölöttébb örvend a kitüntetésnek, hogy megsüvegelte őt egy erényes, bölcs és nagytekintetű ember. És még kevésbé veszi észre az ő szürke számár voltát. Mert hiszen a számárság abban vagyon, hogy a számár nem is álmodja, hogy ő számár. Mihelyt sejt ilyesmit, már erős és veszedelmes. Titokban elvégre magunk is lehetünk öntudatos szamarak; de az nem baj, sőt kellemes: nagy diadal érzése az, ügyesen elűntetni a két fület, kacagni ezen a gyöngye világon és estenkint belesugni az Akadémia oszlopa mögé a sarokba: »Midás királynak...« De ne a borbélyunk susogja, teringette, ne a borbélyunk, hanem mi magunk. Az Akadémia oszlopa pedig nem nád. Ergo nem növekszik és hallgat, mint egy egyetemi tanár. Ez a humoros erény, fiam. Gyakorold, mint minden erényt. És gondold meg, hogy az erőnek és gyöngeségnek elrendezkedése így van az égnek minden emberlakta csillagain, a milliomm fényű messzeségben vakon keringő világokon és Balmaz-Ujvárosban is.

*

Ha Kölcsey Ferencz vagyok és ma élek, ezt irtam volna öcsémnek ama szép rhétori mű helyett, melyből minden iskolában megtanulnak kétszáz sort, de még a tanár is csak azért hallgatja, hogy meggyőződjék: bevágták-e kellően. Eszembe juttatta pedig a vasárnapi szoborleleplezés, amaz ember szobrának a leleplezése, aki »nem közénk való volt.«

Jaákh.

Művészet nélkül a közélet durva; erkölcs nélkül tisztátalan.

*

Mi, kik felállítjuk a szobrokat, a jövő nemzedék számára birtokba vesszük az időt és lefoglaljuk a történelem igazságait.

*

Felfogásunkat megelőzte az idő, erkölcsünk e miatt inognak.

*

Látni a nagyok szobrát, annyi mint megnevesedni.

Bartha Miklós.

Az utcáról.

*A tavaszi szél üde gallyakat ingat,
Olcsón veszik-adják már az ibolyát.
Oh ibolya-kékség, ibolya-illat!
Varázsod im újra megejt, szívemig hat
S egy vén rege illan a lelkemen át.*

*Egy régi tavasz fuvalmait érzem,
— Mind régiek a tavaszok s a regék —
S ott látom im őt is a népsűrögsben...
Száz angyali arcból néz rám az a két szem:
A régi, a kedves, az ibolyakék.*

*S itt-ott a selyemből epesztve borul rám
Az ibolya-illat... Utána megyek...
És űzöm a multamat, űzöm az utcán...
Akárcsak egy ibolya-folyamon usznom
Én sohse javuló, vén, dőre gyerek!*

Telekes Béla.

(Színpadokkal szemben kézirat.)

A primadonna.

— Csevegés egy felvonásban. —

Irta: HELTAI JENŐ.

SZEMÉLYEK.

A PRIMADONNA.
A FÉRJE.
A KIS GRÓF.
A SZIGORU MŰTÉSZ.
AZ ÖNZETLEN BARÁT.
A FŐPINCZÉR.
A BORFIÚ.
A SZOBALÉNY.

Történet: egy előkelő vendéglő különszobájában.

Szín: magyar stílusban berendezett kis szoba, egyetlen, közép-ajtóval. Jobbra üvegfestéssel maszkírozott ablak, középpütt asztal, balra pohárszék mázos korszókkal és tányérok. Tulipános láda, székek. Az asztalon öt teríték. Este van. Villamos világítás.

ELSŐ JELENET.

A KIS GRÓF (*felöltöben, kalappal a fején egy széken lovagol és botjával a lábát csapkodja*).

A FŐPINCZÉR (*tiszteletteljesen áll előtte*).

A FŐPINCZÉR: A menü tehát rendben volna... miféle italok, gróf ur? A rendes?

A KIS GRÓF: A rendes...

A FŐPINCZÉR: Fekete kávé?

A KIS GRÓF: A legnagyobb mértékben... Megálljon csak. Hány személyre terítettek?

A FŐPINCZÉR: Öt-re, gróf ur...

A KIS GRÓF: Teritsenek hatra... Tudtam, hogy végül még is csak kifelejtettem valakit... Istenem, micsoda megbiztatások! Lajos, volt már maga a legfiatalabb egy társaságban?

A FŐPINCZÉR: Nem tudok róla, gróf ur.

A KIS GRÓF (*sóhajtván*): Szerencsés ember! Ha tudná, mennyit lovagolnak a fiatalságon... Hát tehetek én

arról, hogy csak tizenkilencz éves vagyok és már az örülésig szeretem az isteni Rózsikát?

A FŐPINCZÉR: Engedelmet gróf ur... de az isteni Rózsika majdnem a mamája lehetne a gróf urnak.

A KIS GRÓF (*fejét csóválja*): A papa sohasem vette volna el... A papa nagyon büszke... Ha megtudná, micsoda vegyes társaságban vacsorázom itt, kitagadna... De egy vacsora az isteni Rózsika társaságában... Végre is, néha még nekünk is el kell tekintenünk az előítéletektől... Mit mondtam, hányan leszünk?

A FŐPINCZÉR: Hatan gróf ur...

A KIS GRÓF: Igen, hatan. Most már azt is tudom, ki az, akiről megfeledeztem. Egyszerűen az, akiről mindig megfeledeznek mindenki: más szóval a férj. Az isteni Rózsika férje. Hogy mi az ördögöt czipeli mindenhová magával, azt igazán nem tudom. (*Az ajtón kopogtatnak*.) Hogyan, már itt volnának? Szabad! És éppen ő!

MÁSODIK JELENET.

ELŐBBIEK. A FÉRJ.

A FÉRJ: Jó estét gróf ur... Ugy veszem észre, én vagyok az első.

A KIS GRÓF (*félre*): Fájdalom, nemcsak itt... (*Fenn*) És önagysága?

A FÉRJ: Mindjárt itt lesz... Benn volt a színházban?

A KIS GRÓF: Benn. Végig hallgattam másfél felvonást... Azóta itt ülök. (*A főpinczérhez*): Mehet, rendben vagyunk!

A FŐPINCZÉR (*meghajlva magát. El*).

A KIS GRÓF (*leveli és fölkasztja a felöltőjét*): Tudja, én azt hiszem, hogy ez az új operette nem jó...

A FÉRJ: De Rózsika?

A KIS GRÓF: Ő egyszerűen isteni... Tudja, az az átöltözködés a színpadon, az első felvonás fináléjában... Mikor rózsaszínű trikóban van.

A FÉRJ: Rózsaszínű? Talán világoskékét akart mondani?

A KIS GRÓF: Meglehet. Akkor csak én láttam azt a trikót rózsaszínben...

A FÉRJ: A gróf ur nagyon szeretetreméltó irántunk...

A KIS GRÓF: Szerencsés fickó is maga! Nem utolsó dolog, ha valakinek ilyen felesége van...

A FÉRJ: És gondolja meg, hogy mióta! Ide s tova tíz éve lesz... Éppen egy nagy bukás után keltünk egybe.

A KIS GRÓF: Valami operette bukott meg?

A FÉRJ: Nem... Akkor véletlenül én buktam meg. Valami vállalatom volt... Különben nagyon jó vállalat, ma újra bele mernék fogni... Ma azt hiszem jobban sikerülne... De még se teszem... Minek kockáztassuk a pénzünket? Rózsika még egy pár esztendőig a színpadon marad, addig még megkeresünk egy pár forintot, azután, ha művészetének a csúcspontján visszavonul — veszünk egy kis trafikot és élünk boldogan és nyugodtan... A nemzet rigója mint trafikosné... Ez bizonyára nem utolsó dolog.

A KIS GRÓF: A nemzet rigója?

A FÉRJ: Ön nem tudja, hogy Rózsika a nemzet rigója? Fájdalom, ez volt az egyetlen madárfaj, amelyet más primadonna még nem foglalt le magának.

A KIS GRÓF (*nevelve*): Rigó? Nagyon jó.

A FÉRJ (*félre*): Milyen ostoba!

A KIS GRÓF: És mondja csak... De őszintén... Sohasem volt féltékeny a nemzet rigójára?

A FÉRJ: Soha... Tudja, a féltékenységek nem való a primadonna-férjeknek... Az olyan férj, aki féltékeny, az asszony és a maga érdekei ellen cselekszik. Különben pedig nem is volt rá okom. A mi házasságunk szerelmi házasság volt... A feleségem részéről... Nem kellett

tehát aggódnom. Azután tudja, a gyerekek... Ön még nem volt apa?

A KIS GRÓF: Tudtommal nem.

A FÉRJ: Az első évben jöttek az ikrek... Csak úgy hívjuk őket: az ikrek. Azután a kis leány. Most meg a kis fiú. Az ikrek már gimnáziumba járnak... Hiszen különben a gróf ur tudja... Egy iskolába járnak.

A KIS GRÓF: Csakhogy én már a nyolczadik osztályba.

A FÉRJ: Ők pedig az elsőbe... De a latin tanáruk ugyanaz, ugy-e bár?

A KIS GRÓF: Igen. *(Félre)*: De kellemetlen ez az ember! *(Kopogtatnak)*: Szabad! Szabad!

HARMADIK JELENET.

ELŐBBIEK. A PRIMADONNA. A SZIGORU MŰTÉSZ. AZ ÖNZETLEN BARÁT, majd A FŐPINCZÉR.

A PRIMADONNA: No, csakhogy itt vagyunk! Azt hittem, sohase lesz már vége ennek az előadásnak. *(A férjéhez)*: Jó estét drágám! *(Odatartja az arcát)*: Jó estét kis gróf!

A FÉRJ *(megcsókolja)*: Pá, szívem!

A KIS GRÓF: Kérem, ez végül mégis csak türehetetlen kezd lenni, ez a folytonos csókolózás.

A MŰTÉSZ: Tényleg, kiméljétek az ember idegeit.

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(sóhajtva leül egy székre és sötétlen néz maga elé)*.

A PRIMADONNA: Már nem tehetek róla, de én már ilyen vagyok anyám... muszáj, a férjemet megcsókolnom, na! Ugyis elég keveset vagyunk együtt... Azért nem kell busulni gyerekek, rátok is kerül még a sor.

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(magában, nagyon sötétlen)*: Tizenkét év óta hallom ezt.

A PRIMADONNA *(feljé fordul)*: Maga már megint olyan sötét, hogy dupla világítást fognak nekünk fől-számítani.

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(vállat von és hallgat)*.

A FÉRJ *(melléje ül és halkán beszélget vele)*.

A PRIMADONNA: Azt hiszem, misem akadályoz minket abban, hogy asztalhoz üljünk... A nemzet rigója nagyon éhes. Csöngessen kis gróf.

A KIS GRÓF: Parancsára! *(Félre)*: Mindent nekem kell csinálnom! *(Csöngel)*.

A MŰTÉSZ: Kérem a karját! *(Az asztalhoz vezeti.)*

A PRIMADONNA: Urak, kiki ahová tetszik.

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(már régen nem figyel a férjre és hirtelen ugrással a primadonna mellé leterem, a műtész a másik oldalon foglal helyet)*.

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Ez hallatlan! Ez a sötét alak már megint melléje furakodott.

A MŰTÉSZ: Hagyja gróf ur! Boldogtalanul szerelmes már tizenkét év óta. Nézze, itt az asztal végén van egy nagyon jó hely... Ülünk oda... Ott van egy asztalláb is. Szórakozzék vele.

A FÉRJ: Jöjjön ide mellém gróf ur. Majd elbeszélgetünk.

A KIS GRÓF *(keserűen)*: A latin tanárról, ugy-e?

A FŐPINCZÉR *(belép)*: Parancs, kérem alássan?

A PRIMADONNA: A vacsorát...

A FŐPINCZÉR *(el)*.

A PRIMADONNA *(a férjhez)*: Igaz is drágám, szóltam a szobaleánynak, ha otthon valami történik, jöjjön rögtön értem.

A KIS GRÓF: Mi történhetik ilyenkor nagyságos aszszonyom?

A PRIMADONNA: Mit tud maga arról? Hát a gyerekek? Ha tudná, mennyi baj van velük.

A MŰTÉSZ: No, én kétszer is fogamhoz verném a jegygyűrűt, mielőtt megnősülnék.

A PRIMADONNA: Minek is nősülne meg? Nem él egészen jól velünk? Várjon, míg a leányom felnő, akkor azután majd én megházasítom. Meglátja, milyen jó anyós lesz belőlem.

A BORFIÚ *(sörrel belép)*: Söröket tetszik parancsolni?

A PRIMADONNA: A legnagyobb mértékben... Roppant szeretem a sört... *(Könyökével meglöki)*. AZ ÖNZETLEN BARÁT.) Hát maga szereti?

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(szenvedélyesen)*: Szeretem!

A PRIMADONNA *(mosolyogva)*: Tudom. Akkor igyék édes barátom...

A KIS GRÓF: Azt hittem, hogy a szerző is jelen lesz...

A MŰTÉSZ: Nem jött el... kissé összekülönbözött velem a legutolsó kritikám miatt...

A BORFIÚ *(mintán a sörrel körüljár, el)*.

A KIS GRÓF: Tudja, őszintén megvallva, az a kritika nem volt nagyon objektív...

A MŰTÉSZ: Ugyan kérem! Már Solón megmondta, hogy senki sem lehet halála előtt objektív!

A PRIMADONNA: Pedig ez szinte érthetetlen! Hát olyan nagyon nehéz az igazat megírni?

A MŰTÉSZ: Lehetetlen! Az ember elfogult, szeret vagy nem szeret valakit... Én, aki magát tizenkét év óta ismerem, hogyan irjam ki magáról azt, hogy most tizenkét évvel idősebb, mint tizenkét év előtt?

A PRIMADONNA: Ki is kérném magamnak, hogy ezt megírja!

A MŰTÉSZ: Pedig, fájdalom, igaz! Az egyetlen igazság, amelyet hosszú kritikai pályámon elmondtam...

NEGYEDIK JELENET.

ELŐBBIEK. A FŐPINCZÉR. A BORFIÚ *(étellel és itallal)*.

A FŐPINCZÉR *(körülviszi az ételt)*.

A BORFIÚ *(boros palaczkokat nyit ki)*.

A PRIMADONNA: Ideje, hogy maga enni kezdjen... már éppen gorombaságok hímes mezejére akartam lépni magával...

A MŰTÉSZ: Velem maga nem fog összeveszni... annak idején én toltam a legjobban a maga szekerét... mikor azután ment, én voltam az első, aki fölkapaszkodtam rá... szép idők voltak azok... *(AZ ÖNZETLEN BARÁT vállára üt)*: ugy-e öreg?

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(nagyot sóhajt)*: Hajaj!

A KIS GRÓF *(a férjhez)*: Miért sóhajt ő mindig?

A FÉRJ *(súgva)*: Mert nagyon szerelmes a feleségembe... már tizenkét év óta... tudja, az első évben, mikor az ikrek... ön érti, ugy-e?... akkor öngyilkos akart lenni...

A KIS GRÓF: Különös!

A FÉRJ: Imádja a feleségemet... nagyon derék fiú...

A PRIMADONNA: Tudják, hogy voltaképpen nagyon unalmasak ezek az egyforma vacsorák... hideg hal, meleg hal, sült, pecsenye... egyszer majd én csinállok maguknak vacsorát, otthon, minálunk... töltött káposztát vagy gulyást... akkor majd meglátják, micsoda gazdaszszony vagyok én...

A KIS GRÓF: Nagyszerű lesz... Mikor lesz a vacsora?...

A MŰTÉSZ: Most nem lehet, mert Pistukával mindig bajok vannak... a jövő héten sem lehet, mert akkor Szabadkára megyünk vendégszerepelni, azután ebben a hónapban már nem lehet, mert minden este játszunk, a jövő hónap első felében sem lehet, mert akkor új darabra

készülünk, a másodikban pedig eo ipso nem, mert akkor van a premiére...

A PRIMADONNA *(ámulva)*: Honnan tudja ezt ilyen pontosan?

A MŰTÉSZ: Én ne tudnám? Hiszen nekem már tizenkét év óta igéri ugyan azt a káposztát és gulyást, amivel az urakat éppen most kínálta meg...

A PRIMADONNA: Hallja, ha maga engem folyton le fog leplezni, akkor meggyűlik a baja velem... Nézze meg az ember, nem kicsúfol mindnyájuk előtt? Azért is meglesz a jövő héten a vacsora, még pedig maga nélkül...

AZ ÖNZETLEN BARÁT: *(sóhajt)*. (A PINCZÉR és A BORFIU *el*.)

A PRIMADONNA: Legyen nyugodt, magát meg fogom hívni! Már nem is érzem jól magamat, ha az ön sóhajlásait nem halom... Tizenkét év alatt iszonyuan hozzászoktam... szinte második természetemmé vált, hogy ön sóhajtozzék...

A KIS GRÓF: Nagyságos asszonyom igazán különös! Mindenki ilyen rosszul bánik? Az nekem például nagyon fájna, ha így gunyolódna velem...

A PRIMADONNA: Hagyja el, gyermekem... Nem veszi rossz néven ugy-e, ha gyermekemnek szolítom? Az emberekkel rosszul kell bánni, ha valamit akarunk tőlük...

A FÉRJ: Ez a legnagyobb életigazságok egyike... *(a pinczérhez)*: Adj csak ide azt a tálat!

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Mit gondol, illenék egy felköszöntőt mondani?

A MŰTÉSZ: Hogyne! Egy felköszöntő sohasem téveszti el a hatását... Csak bátran neki...

A KIS GRÓF *(fölemelkedik)*.

A MŰTÉSZ: Halljuk, halljuk!

A PRIMADONNA: Hát ebből mi lesz? Csak nem akar szónokolni?

A KIS GRÓF: De igenis akarok! Hölgyeim és uraim! Az igaz barátság, mely minket összefűz és az a tisztelet, amelylyel önagsága iránt viseltetünk...

(Az ajtón kopogás hallatszik).

A PRIMADONNA: Bocsnat, valaki kopogtat. Szabad! Hagyja csak abba a felköszöntőt!

A KIS GRÓF: Mindig zavarják az embert!

ÖTÖDIK JELENET.

ELŐBBIEK. A SZOBALÉÁNY.

A SZOBALÉÁNY: Kezit csókolom nagysága!

A PRIMADONNA: Jézusom, Lidi, valami baj van?

A SZOBALÉÁNY: Nincs, kezit csókolom, semmi baj... csak a spájkulcsot magával tetszett vinni...

A PRIMADONNA: Persze, a nagy sietségben elfelejtetem odaadni... *(keresi)* de hová is tettem?... Most jut eszembe, hogy alighanem az öltözőmben maradt...

A SZOBALÉÁNY: Hát akkor mit csináljunk? Tűzet kell rakni...

A PRIMADONNA *(a férjhez)*: Muczus!

A FÉRJ: Parancsolj drágám?

A PRIMADONNA: Elmehetnél a színházhoz... a házmester még ott lesz...

A MŰTÉSZ: Csak nem küldi el férjét? Menjen a leány egyedül...

A FÉRJ: A leányt nem ismerik... Majd elmegyek én a kulcsért... Hiszen öt perc alatt itt vagyok...

A PRIMADONNA: Igen, igen, csak menjen! Végre is olyan nagy csapás az a társaságra, ha férjem öt percre távozik?

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(sziszegve)*: Oh a kigyó! *(Csöngel)*.

A KIS GRÓF: Igen, igen, méltóztassék csak menni!

A PRIMADONNA: Lidi, várja meg odakinn a nagyságos urat!

A SZOBALÉÁNY: Igenis, kezit csókolom! *(El)*

A PRIMADONNA *(utána kiált)*: És vigyázzon a gyerekekre!

A FÉRJ: Hát én megyek muczus, pá! *(Megcsókolja)*.

A PRIMADONNA: Pá drágám. *(Megcsókolja)*.

A MŰTÉSZ *(összerázkodik)*: Már megint csókolóztok!

A FÉRJ: Csak vacsorázzanak nyugodtan tovább... viszontlátásra uraim! *(El)*.

HATODIK JELENET.

ELŐBBIEK, A SZOBALÉÁNY és A FÉRJ nélkül. A PINCZÉREK *(az egész jelenet alatt az egyes fogásokat láthatják föl, majd a BORFIU pezsgőt bont ki)*.

A PRIMADONNA: Nos uraim, a férjem nincs jelen, aki-nek valami bizalmas mondani valója van, álljon elő vele...

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Mit gondol, valljak neki szerelmet?

A MŰTÉSZ: A világért se! Inkább folytassa a tószjtát!

A KIS GRÓF: Csakugyan, igaza van. *(Fölkáll)*. Hölgyeim és uraim!

A PRIMADONNA: Ejnye, a maga bizalmas mondani-valói ilyenek? Csak nem akar megint beszélni? Ne tőrjék ezt urak! *(az önzellen baráthoz)*: Hát már egy szava sincs hozzám?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Maga kegyetlen! *(Sóhajt)*.

A PRIMADONNA: Ah, barátom! Mit tegyen az ember? Én tudom, hogy ön szeret engem... de ez a szerelem csak muló szeszély.

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Muló szeszély, mely tizenkét éve tart... és tartani fog örökké...

A PRIMADONNA: Önnek igazán különös passziói vannak. Miért nem gyűjt inkább levélbélyegeket?

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(keserűen)*: Ugy? Tehát ismét gunyolódik?

A PRIMADONNA: Istenem, hát tehetek mást? *(Halkan beszélgetnek)*.

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Mért oly szerelmes ő?

A MŰTÉSZ: Ő az utolsó bölény. Az idealisták kiveszőben levő fajának utolsó tiszteletreméltó példánya... Nézze meg jól gróf ur és ne vegyen példát róla...

A KIS GRÓF: De én is szeretem a nemzet... hogy is mondják?... rigóját...

A MŰTÉSZ: Tegye azt! Végre is az ön korában illik valakit szeretni és illik az illetőt reménytelenül szeretni...

A KIS GRÓF: Hát ön nem szerette őt soha?

A MŰTÉSZ: De igen... Én is szerettem őt, sőt ő is szeretett engem. Csakhogy nem ugyanazon a napon szerettük egymást...

A PRIMADONNA: Miket beszél maga?

A MŰTÉSZ: Az emlékirataimat rendezem sajtó alá...

A PRIMADONNA: Maga igazán most már semmit sem ír. Emlékszik, milyen csinos verseket írt ezelőtt tiz-tizenkét évvel?

A MŰTÉSZ: Én már nem emlékszem. Ez a legokosabb, amit tehetek...

A PRIMADONNA: Bizony öregem, megvénült maga is! Azelett mindig megjelent valami szép dolga és mindig véletlenül magánál volt az Illustration illető példánya...

A MŰTÉSZ: Tudja, akkor még voltak ambícióim...

A PRIMADONNA: És ma?

A MŰTÉSZ: Ma már, hála istennek, csak részvényeim vannak... Á propos, nem tudja, hogy zárult rimamurány?

A PRIMADONNA: 234. Osztrák hitel 361'60, magyar hitel 397'50.

A MŰTÉSZ: Emelkedünk...

A PRIMADONNA: Hála Istennek! Ezuttal jól spekuláltunk. Kis gróf, maga nem játszik a börzén?

A KIS GRÓF: Még nem. De ha parancsolja...

A PRIMADONNA: Isten ments! Óvakodjék fiatal barátom, óvakodjék a börsétől... *(az önzetlen baráthoz)* Remélem, ön sem játszik?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Hová gondol?

A PRIMADONNA: Nem is való az az olyan túlzottan becsületes embereknek, mint maga... Az csak a mi... *(a műtészhez)* hogy is szokta maga nevezni?

A MŰTÉSZ: A mi kényelmi becsületeségünkkel fér össze...

A PRIMADONNA: Ugy van! És a jeligénk?

A MŰTÉSZ: Óvakodjunk a becsületes emberektől!

A PRIMADONNA: Éljen! És erre már igyunk! *(koczin-tanak).*

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Mit gondol, hátha folytatnám...

A MŰTÉSZ: A felköszöntőt? Lehetetlen! Inkább kérjük meg önagyságát, hogy énekeljen nekünk valamit...

A KIS GRÓF: Az tényleg nagyszerű volna!

A PRIMADONNA: Gyerekek! Ha tudnátok, milyen fáradt vagyok...

A MŰTÉSZ: Délelőtt próbáltam, délután tanultam, este énekeltem, holnap próbálok, tanulok és játszom... ismeretes ellenvetések, amelyek azonban nem jönnek számba...

A PRIMADONNA: Legalább várjunk addig, amíg jobban be lesznek csipve... akkor azután nem fogják olyan szigorúan venni, ha rosszabbul is énekelek... Mondja csak kis gróf, volt már maga becsipve?

A KIS GRÓF: Még nem. De ha parancsolja...

A PRIMADONNA: Óhajtom kérem, csak óhajtom...

A KIS GRÓF: Öt percz múlva a rendelkezésére állok. *(gyorsan és sokat iszik.)*

A MŰTÉSZ: Már megint a rossz utra csábitja a fiatalságot?

A PRIMADONNA: Igen, ez a maguk állandó vádja! Hogy frivol vagyok, hogy csak a trikóimmal tudom a léha operettek ürességét betölteni és hogy a fiatalságot rossz utra csábitom. Emellett én vagyok a leghűségesebb feleség és a leggondosabb családanya a világon...

A MŰTÉSZ: No végre a művészetről is beszélünk!

A PRIMADONNA: Igen, pedig nálunk is ki kellene mondan, akárcsak katonáéknál, hogy a szolgálati ügyeket ilyenkor nem szabad szóba hozni...

HETEDIK JELENET.

ELŐBBIEK. A FÉRJ.

A FÉRJ: No, itt vagyok muczus! *(megcsókolja.)*

A PRIMADONNA: Ideje is drágám! *(megcsókolja.)*

A MŰTÉSZ: És te csak így, kopogtatás nélkül nyitysz be a szobába?

A FÉRJ: Ez csak azt bizonyítja, hogy nem féltém a feleségemet! Maradt még a vacsorából valami?

A PRIMADONNA: Hogyne! Hiszen még csak a giardinettónál tartunk... Drágám?

A FÉRJ: Parancsolsz?

A PRIMADONNA: Azt akarják, hogy énekeljek!

A FÉRJ: Énekelj! Parancsolsz talán selters-vizet?

A PRIMADONNA: Hoztál magaddal?

A FÉRJ: Tudod, hogy mindig van a kabátomban... *(kivicszi.)*

A PRIMADONNA: *(iszik.)*

A KIS GRÓF: Mit fog énekelni?

A PRIMADONNA: Csak valami újat ne kérjenek!

A MŰTÉSZ: Értjük be a Jani-Juczival... azt maga ugyan jól éneкли...

A PRIMADONNA: De hisz azt már milliószor hallották!

A MŰTÉSZ: Énekelje csak bátran. Olyan nagy numerusnál egygyel több, vagy kevesebb nem számít...

A PRIMADONNA: Énekelhetek ülve is, ugy-e? És bocsánat, ha az ének nem lesz valami tökéletes...

A MŰTÉSZ: Istenem, mennyi előkészület. Az ember azt hinné, hogy lámpaláza van...

A PRIMADONNA: Az van mindig... *(iszik, azután elénekli a Nebántsvirág Jani-Juczí kuplóját. A kuplé minden egyes szakát megtapsolják és bravókkal kísérik. A kuplé után a férj csönget.)*

MIND: Bravó, bravó! Nagyszerű volt!

A PRIMADONNA: Köszönöm uraim! Nekünk, művésznőknek még egy chambre séparéban is jól esik az elismerés!

A FÉRJ: Muczus, isteni voltál. *(A belépő pinczérhez):* Adja ide azt a tálat! *(a pinczér el.)*

A KIS GRÓF *(becsipve)*: De most már befejezem a felköszöntőmet! *(föláll.)* És végezetül is csak annyit mondhatok, éljen Rózsika, a nemzet... a nemzet... valami madár, azt tudom... de, hogy milyen madár, az nem jut eszembe... a nemzet *(a műtészhez)*: kérem sugjon... a nemzet...

A PRIMADONNA *(jóakarattal)*: Rigója, kis gróf, rigója! Köszönöm szépen, igazán szép volt a felköszöntő! *(koczcint a többikkel.)*

MIND: Éljen!

A MŰTÉSZ *(a kis grófhöz)*: Hát mégis csak elmondta azt a felköszöntőt?

A KIS GRÓF: Kérem, ha már betanultam! Mit gondol, be fogom venni?

A MŰTÉSZ: Bevenni? Mit?

A KIS GRÓF *(a primadonnára mutat)*: Na hát, a szívét.

A MŰTÉSZ: Nem! Ön legföljebb egy antipirint fog bevenni holnap reggel...

A KIS GRÓF: Akkor én leiszom magam!

A PRIMADONNA: Tegye azt, kis gróf! Én is segítek magának... *(az önzetlen baráthoz)*: Hát maga nem iszik!

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(ábrándosan)*: Én ittalak óh szerelem!

A PRIMADONNA *(szavallva)*: Egy csepp belőled édeesebb, mint egy mézzé vált tenger... Ha csak idézni kell, azt én is tudok!

A FÉRJ: Muczus!

A PRIMADONNA: Mi az drágám?

A FÉRJ: *(a szájára mutat.)*

A PRIMADONNA: Szivarozni? Megengedem... ma olyan nagylelkűnek érzem magam...

A MŰTÉSZ *(rágyujt)*: Hála istennek!

A KIS GRÓF *(a műtészhez)*: Mit gondol, rágyujtsak én is?

A PRIMADONNA: Maga nem dohányos?

A KIS GRÓF: Még nem. De ha parancsolja...

A PRIMADONNA: Óh dehogy... inkább jőjön, üljön ide mellém és kurizáljon nekem, míg azok az unalmasok füstölnek...

A KIS GRÓF: Óh asszonyom! *(az önzetlen baráthoz)*: Átengedi a helyét?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Hová gondol? Ezt a helyet? Soha!

A MŰTÉSZ *(fölkel)*: Üljön ide kis gróf! *(A gróf leül.)* Hogy a legszebb vacsorának is vége szakad egyszer! *(Előre jön a férjjel, míg a kis gróf a primadonna fölébe sullog.)* A legjobb volna pikétezni, ugy-e öreg?

A FÉRJ: Mondasz valamit!

A PRIMADONNA *(a kezébe tapsol)*: Helyes! Ez pompás ötlet! Táncolni fogunk!

A MŰTÉSZ: Micsoda? Táncolni?

A PRIMADONNA: Nagyszerű! Magunk fogunk énekelni hozzá... *(az önzetlen baráthoz)* Maga persze nem tánczol?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Nem.

A PRIMADONNA: Hát akkor ki lesz a vizavim?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Bocsánat, tánczolok!

A MŰTÉSZ: Helyes! Akkor én hölgy leszek és ennek jeléül asztalkendőket kötök a karomra *(megteszi.)*

A FÉRJ: A négyes rendezését magamra vállalom... *(csönget.)* Az asztalt azonban el fogjuk mozditani... Több helyünk lesz!

A PINCÉR *(megjelenik.)*

A FÉRJ: Fogja meg csak azt az asztalt! *(kellén felre viszik az asztalt és a székeket, a pincér el.)* Így ni! Tehát... Francia négyes! Hölgyek, urak fölállni... A zenét is magam fogom szolgáltatni... Kezdődik... *(Énekel.)* Na most...

A TÖBBIEK *(eltánczolják a négyes első figuráját.)*

A FÉRJ: Nagyszerű volt! Tovább! *(kopogtatnak.)* Hopp, valaki kopog. Szabad!

NYOLCZADIK JELENET.

ELŐBBIEK. A SZOBALÉÁNY.

A SZOBALÉÁNY: Kezít csókolom, nagysága!

A PRIMADONNA: Mi az Lidi, maga már megint itt van?

A SZOBALÉÁNY: Kezít csókolom nagysága, a Pistuka nagyon sir... a dada azt mondja, hogy alighanem a foga jön...

A PRIMADONNA: A foga jön — én megyek!

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Csak nem megy el?...

A PRIMADONNA: Muszáj lelkem... Meg kell néznem a fiamat... a legkisebbet... Végre is az anyai kötelesség az első... Add ide drágám a köpenyemet...

A FÉRJ *(fölsegíti)*: Elkísérjelek?

A PRIMADONNA: A világért sem... Visszajövök rögtön... Öt perc múlva itt leszek...

A KIS GRÓF: Milyen kár... éppen a legjobb mulatság közepette...

A PRIMADONNA: Ugyan, ne csináljanak olyan nagy dolgot belőle... Mire még egy üveg pezsgőt megisznak, itt vagyok... de a fiamat csak meg kell néznem életének ebben a fontos pillanatában! Na, pá maguknak... üljenek szépen le és igyanak addig... majd azután folytatjuk a négyest... Pá, drágám! *(Megcsókolja a férjét.)*

A FÉRJ: Pá, muczus! *(megcsókolja.)* És csókolod meg Pistukát helyettem is!

A PRIMADONNA: Viszontlátásra! *(El a szobaléánnyal.)*

A MŰTÉSZ: Hát van szebb dolog a családi boldogságnál?

UTOLSÓ JELENET.

ELŐBBIEK, A PRIMADONNA NÉLKÜL.

AZ ÖNZETLEN BARÁT *(leül)*: Hát várjunk!

A KIS GRÓF *(szintén)*: Várjunk!

A MŰTÉSZ ÉS A FÉRJ *(szóltatniul föl alá járkálnak. Kis szünet.)*

A FÉRJ *(megáll)*: Hogy volna...

A MŰTÉSZ: Nos?

A FÉRJ: Ha addig, míg a feleségem visszajön egy kis makaót csinálnánk...

A MŰTÉSZ: Az ötlet jó. *(Az önzetlen barátához)* Mit szólsz hozzá?

AZ ÖNZETLEN BARÁT: Nem bánom.

A FÉRJ: Ön is játszik gróf ur?

A KIS GRÓF: Még nem! De ha parancsolja...

A MŰTÉSZ: Nem, nem... csak nézze előbb... *(csöngetni akar.)*

A FÉRJ: Mit akarsz?

A MŰTÉSZ: Kártyát kérek...

A FÉRJ: Főlöszleges... Minden eshetőségre készen, hoztam magammal egy csomag vadonatúj kártyát... *(kiveszi a zsebéből és keverni kezd.)* Az első bank száz forint... tartja valaki?

— Függyö. —

Krónika II.

Piazza di San Pietro.

— ápr. 9.

Május 27-én, áldozó csütörtök napján, a Szent-Péter temploma oltáraitól evangélium után lekerül a husvét gyertya, amely nagyszombat óta minden ünnepélyes szent mise alatt ott égett, kereszt alakban beleillesztett öt tömjénsemével a Jézus öt sebé, a Jézus föltámadását lobogván és képezvén. De kigyul helyette a Szent-Péter kupolája — huszonhat év óta először. Ezen a napon vége a gyónásnak s az áldozásnak, s a megkönnyebbülés öröme környékezi a Megváltót, aki e napon emelkedik az égbe, az örök dicsőségbe, az ő atyjának jobbjára felül. S ezen a napon megremeg a Szent-Péter piacának háromszáz oszlopa s a Bernini mester másfélszáz kőszobrai, ezek a mozgásban megkövesedett festői remek, mintha igazán megmozdulnának s lázas kíváncsisággal hajlanának majd előre. Lehet ez csak káprázat, lehet csak a kúpola fényvetése, de igaznak sem volna csuda. Mert nemes urak vállán, hordozó-székekben, a sokaság felett lebegve, egy ősz öreg ember vonul át a sorok között, fehér köntösben, fehér süvegben, kötött fehér félkesztyűben — huszonhat év óta először. S akit eddig csak a székesegyház kapuja felől inkább csak sejtettek, mint láthattak, aki eddig csak a sekrestye felől került a saját templomának, hogy a főkapu felől kerülvén, idegen területet ne kelljen érintenie: most ime fejedelmi pompával száll föl a királyi lépcsőn, s az ujjai széthullott áldását mohón isszák be a hallgatag szobrok s a fecsegésükben elnémult carabinieriék, akik az olasz királynak vagy Róma városának uniformisa sötétlik. S ha csudaszamba ment, mikor ama pogány próféta elébe ment a hegynek, most áldozó csütörtökön nem esik majd kisebb csuda. Ezen a szent napon, amikor minden szimbólum, ez sem lehet jelentés nélkül való pompa, s nem jelenthet mást, mint hogy amely eddig csak rejtékutakon került az emberek szívének, az egyház elérkezettnek látja az időt, hogy ismét föltárják előtte a főkapukat, s áldáshintő szelid ujjai alatt némán görnyedjenek össze a földi hatalom képviselői.

... A katolikus legendának a bolygó zsidó vargán kívül lassankint egy új ilyen körutazó politikus csizmadiája támadt: az a bizonyos vándor, aki majd késő ezredévek multán a mai London helyén hiába keresi a Szent-Pál templomának egy-egy megmaradt oszlopát, de a pápaság akkor is érintetlen hatalomban és fenségben uralkodik majd a világon. Ez a vándor a Macaulay híres esszéjében bukkant föl legelsőbb, s azóta nincs katolikus író, akinél meg ne fordult volna, a protestantizmus reménytelen lemondásának példájaképpen. Május 27-én ez a vándor bizonyára ott lesz a Szent-Péter piacán, megbámulni azt a hatalmas öreg embert, akinek bölcsessége, okossága, szívóssága és kitartása immár hihetővé teszi a Macaulay próféciáját. Mert a világ legnagyobb csudája, hogy a kétségbeesés mélységeiből ez a mai pápa hova tudta megint emelni az egyházat. Amit in partibus

fideliüm elvesztett, kamatostul szerezte meg in partibus infideliüm. A keleti pápa, a csár, hű szövetségese a római pápának. Az ázsiai pápa, a szultán, engedelmes szófogadója. A lutheránus pápa pedig, a német császár, alázatos vendéglátója, aki éppen most nyitotta meg a birodalma kapuit az ő hű követei, a jezsuiták előtt. S ama leghatalmasabb országban, melyben összefolynak a nemzetek határai, a pöröly a kormánypálcza, a pápája egy száműzetésben meghalt német zsidó s az ellenpápája is egy párbajban elesett német zsidó, a pöröly mellé diadalmasan emelkedik a kereszt s a gótai meg erfurti meg minden egyéb programokat elhomályosítja egy gyönyörű latin írás *de conditione opificum*.

Mi kell egyéb? Az a liberalizmus, mely a IX. Pius kezéből kiragadta a mennyköveket, világszerte utolsót vonaglik. Angliában a nevrateniás bolondok házában ápolják. Hollandban, Belgiumban, Németországban porrá zúzta, olajat préselt belőle a szocializmus. Franciaországban, Olaszországban, Magyarországon a korrupció bélyege sötétlik a homlokán, s hogy ezt a bélyeget eltakarja, kegyes alázkodásban rejti homlokát a porba. Vissza az istenhez! — ezt nemcsak a primás kiáltja; a vén Crispi is ezt hörgi halálos félelmében. Az egész világon minden párt s minden ország egy-egy nagy tábor, melynek élén ott lovagolnak a fejedelmek, a főnemesek és a vagyonosok s mindannyian lélekszakadva vágtatnak vissza istenhez. Csuda-e, ha a pápaság elérkezettnek látja az időt, kiállani a világ elé, a világ legelső temploma előtt, a világ legfőbb terére, diadalmasan végignézni a megtért juhokon, akik a föld minden tájéka felől halomba omlanak az ő fehér selyem papucsá elé, az ő kegyes hatalma, az ő szelid botja alá? Ragyogjon hát új fényben a San-Pietro kupolája, s az Urunk mennybemenetele napján Gioacchino Pecci is hadd emelkedjen a történelembe, az Atya jobbjá felől, az örök dicsőségbe!

...Azt suttogták a multkor, hogy a pápa megvett Róma városától egy pár hold földet, kikerekíteni vele a Vatikán kertjét. Az udvarias olasz állam, mely sokkal többet is megadna a pápával való jó barátságért, készségesen átengedte a pápának a souverainséget e pár hold fölött is. Bizonyos, hogy ha május 27-én a pápa végigvonul a Szent Péter piaczn, ez is afféle birtokba vétel lesz; a pápa majd ezt a teret is megváltja Róma városától, s az udvarias olasz állam, amely sokkal többet is megadna a pápával való jó barátságért, e piaczn fölött is elismeri majd a pápa souverainségét. Fölmerült egy érdekes ötlet: Róma városa nincs messze a tengertől, s a Péterfillérekéből jut is, marad is, ha a pápa megvásárolna egy keskeny tag földet, a Vatikántól a tyrrhenumi tenger valamelyik kis kikötőjéig. Nincs benne kétség, hogy az udvarias állam, amely sokkal többet is megadna a pápával való jó barátságért, erre az egész tag földre s arra a kis kikötőre is elismerné ő Szentségének souverain fejedelmi hatalmát. S a fogoly főpap egyszerre csak világi uralkodó lenne, mert országa volna; s megnyilván előtte a földközi tenger, szabadon ölelkezhetne az ő kedves francziáival. Igaz, ez az ország kicsiny volna, de San-Marino még kisebb, Monaco meg éppen kisebb, s

mégis, kerek e világon, Amerikától Hátsó Indiáig, nincsenek-e hű alattvalói? Mert nem a fegyver az igazi hatalom, hanem az erkölcs; Borgia Sándor pápa napjain kezdve mindmáig. S az egyháznak mindég az volt a hatalma titka, hogy erkölcsi nézeteiben értelmes ellesője a korok erkölcsi irányának, amelyet hiven szolgál, amíg az erős, de hamarosan megtagad, ha az gyengeségben találta. Hol pénzen árul bünbocsánatot, hol meg üldözi a simoniát. Hol börtönbe veti Galiléit, hol páter Secchinek observatoriumot épít. Hol Bontouxval spekulál, hol encziklikákat ír *de conditione opificum*.

Az opifexek pedig, akiknek conditiója annyira szíven fekszik az egyháznak, a munkások megint új korszak előtt állanak, mint a történelmen végig annyiszor. A munkásságot nem az egyház s nem ma váltja meg először, megváltotta már azt előbb a főnemesség a fejedelmektől, aztán a polgárság a főnemesektől — persze, a maga számára váltotta meg. S a történelem azt tanítja, hogy ezeken a megváltásokon soha sem volt áldás, s a megváltottak sorából támadt a megváltók számára veszedelem és dögghalál. Ugy látszik, e világ rendje szerint mindenki csak önnönmagát válthatja meg; az egyház is, meg a munkás-osztály is. Volt idő, hogy a munkásság a barrikádokon életet és vért áldozott a polgári szabadságért. Ma? Ma keserűen sajnál minden csöpp vért, amit ontott, minden szilánk csontot, amit elhullatott, csak azért, hogy Rothschild ur is báró lehessen és született törvényhozó. Ma még hódít a keresztyénnek nevezett szocializmus s a klerikális uralom világszerte a nép szavazataiból építi meg az ő diadalmas restaurációját. De az élesebb szem már az épület fundamentumaiban is meglátja a finom repedéseket, amelyek csakhamar szakadásba mennek át s omlásba meg romlásba. Mialatt az egyház legfőbb fejedelme diadalmasan vonul végig a Szent-Péter piaczn, a Stojalowskiak kezdenek meghasonlani az egyház fejedelmével s a kezükben lobogó keresztyén-szocialista zászló püspöki átok alatt görnyed. S a nép csak a zászlót kezdi nézni s nem törődik az átokkal, s egyszer csak úgy fordul a sor, hogy a zászló boldogabb vége kerül fölül s a nép a rudjával megy neki az ő kegyes megváltóinak, akik megváltották őt — a maguk számára. S lesz idő, a legjobbak szívében él a hit, hogy lesz idő, mikor a világ atyjának nem kell feláldoznia az ő egyetlen fiát, hogy az emberiséget megváltsa, mert az már megváltotta önnönmagát. S lehet, hogy a Macaulay vándora még ekkor sem állapodik meg, s késő ezredévek multán merengve jár a hatalmas és fényes Róma helyén, talán éppen ott, ahol háromszáz csonka oszlop jelezzi még, hogy valaha itt terült el a Piazza di San Pietro. Ez lesz tán minden, ami az egyházból megmaradt, de érintetlen hatalomban és fenségben uralkodik majd a világon az emberi lélek. Mert minden mulandó e világon: fajta, vallás, hatalom és tulajdon; az ember számára csak az örökkévaló szentség van: az emberiség.

T. L.

Madonna.

*Keresek egy lányt, azt, akit imádok
S akit nem láttam, csak álomba' még,
Miatla járom embersokaságok
Lélekölő, kúsza tömkelegét.
Sohase láttam és sohase látott,
De jól ismerjük egymást, mintha régen
Kötöttünk volna szüzi barátságot,
A gyermekálmok rózsás idejében.*

*A többi lánynál karcsúbb s haloványabb,
Homloka csupa fény, csupa hó,
Járása olyan, mintha nem is járna,
Bánata nem is e földről való.
Ha szól is, alig mozdul meg az ajka.
Örök titok, amit gondol, vagy érez,
Tekintete a szobroké s a hangja
Hasonló régen elhangzó zenéhez...*

Martos Ferencz.

Kisvárosiak.

— Elbeszélés. —

Irta: HERMAN OTTÓNÉ.

(Folytatás.)

6.

— Nem jöttem, mert... nem jöttem!... pedig ha tudná, mennyire jöttem volna; — tördelte Béla értelmetlenül, — most végre! látom... itt vagyok! — milyen jó itt!... a kezét mért vonja el? hogy reszket... miért? mondja!...

Igaz, hogy a kéz remegett, de az arczról eltűnt, lassan, mintegy erőszakra tűnt el a bűbáj: a szív, a kedély verőfénye. A régi fagyos szigor visszanyerte uralmát.

Késő...

Amit tudnia kellett és tudott is Béla rég, noha önmaga előtt is rejtgette, az a titok most mint élő, követező igazság lüktetett szívében:

Szerette Magdát, egyedül őt, régóta... mindig — s ez a mai reveláció csak egy újabb fejlődési momentumát világította meg a szerelmének. Többé nem kérdezte »mit lehet kezdeni egy — leánnyal...«

Szerette — épp azért, mert leány, mert érintetlen, tiszta, mint a szűz hó... Szerette!

És nézi férfias, nem szégyelni való vágyódással, nézi sokáig, majd halkán kérdi:

— Ráér velem beszélgetni, Magda?

Magda loppal néz reá a hosszú pillák alól s vontatottan mondja:

— Igen...

De ez a rövid szó, erre a mindennapi kérdésre a lány ajkáról ebben a pillanatban — nem tudni miért — olyan jelentőségre emelkedett, mint az az *igen*, a mit valami életbevágó kérdésre adnak.

Legalább a férfi olyannak hallotta.

Egy székot vont Magda mellé; leült... aztán — valami furcsa esett meg rajta: beszélni akart, még pedig okosan és hosszan; de ennek a frivol Don Juánkodó

»semmirekellőnek« — mint ő magát nevezni szokta — jó ideig egyetlen szó sem állott a rendelkezésére.

Végre mégis áthajolt a lányhoz, megfogta mind a két kezét s azt mondta, amit egyáltalán nem volt szándékában mondani s amit sokkal kevésbé semmirekellő, sokkal rövidebb gondolkodás után is mondhatott volna:

— Magda... szeret maga engem... egy kisé?

Magda pedig kirántotta a kezét az övéiből s félig fölpatanva ültéből, vágta oda keményen ezt a sivár szót:

— Nem.

— Pedig lássa, én magát... nagyon... régóta... örökre —

A leány szeme villámlott.

— Bocsásson — doktor ur...

— Béla — magának... könyörgött az.

— Nekem?! Kinek néz?... Az én nevem Zajzon Magda, és nem — Cseténé.

Béla biborvörösre vált a haragtól... talán a szégyentől is.

— Azt az asszonyt... azt ne említse előttem! — csattant föl magából kikelve; aztán csöndesebben tette hozzá: és ma! épen ma... igaztalan és kegyetlen Magda. Hát nem a magáé jó idő óta minden órám, gondolatom?

— Mint orvosnak... a betegé. Nem másképp! És ahogy voltunk, úgy lehetünk ezután is — ameddig jónak látja, vagy — — rám nem unt. De, ha még egyszer eszébe jut, hogy ilyen hangon szóljon hozzám, bezárkózom úgy, hogy ezen a küszöbön többé át nem lép, míg élek. És ahogy engem ismer, tudom, hogy ezt nekem el is hiszi — esküdözés nélkül.

— Hiszem; elég!... szólt Béla s hangjából kiértett a szívében és hiúságában is sértett férfi daczos keserősége. De — egyet nem hiszek; maga sem hiszi: azt, hogy nem szeret... Szeret! esküszöm és be fogom bizonyítani magának, hogy — — hazudott, igen! hazudott, mikor tagadta... Legyen ez addig egy bevégzett fejezet a mi regényünkben. Bocsásson meg s ne féljen, hogy valaha újat kezdjek, míg maga nem jár kezemre a folytatásban... Most pedig — ha nem üz el, még itt maradok; mint orvos a — betegnél. Szabad?

Magda mély lélegzetet vett és csaknem suttogva felelt:

— Szabad.

A doktor leül, szemben a betegével, az asztal átelleni oldalán s beszélni kezd hozzá oly nyugodtan, mintha az előbbeni fölindulástól legalább is órák választanak el. Nehány stereotyp kérdésre ugyanolyan felelet hangzik: étvágy, álom, általános érzet, amiről tudakozódik, a gyakorló orvosok adoptált fölényesen jóakaró modorában — végül pedig átnyul, hogy a leány asztalon pihenő kezén az ütőér lüktetését kémlelje.

Szagatott az, el-elmaradó, majd szilajon vágató.

Poós fürkésző aggodalommal néz a leány arczára, melyet rendkívüli sápadtság borít s amit a szemek elárulnak, az sem valami megnyugtató.

A tekintet szoborszerű merevsége s az ajkszöglet ideges rángása együtt az ütőér rendellenes működésével ismert előjele Magdánál egy közelgő kataleptikus rohamnak.

— Mit érez, Magda?

— Erős fejförcsöt, — felelt az teljesen elváltozott hangon.

A doktornak most legfőbb gondja, hogy — ha ugyan még nem késő — egy gyorsan előidézett hypnotikus elaltatással a baj kitörését elhárítsa.

Várakozása ellenére a beteg meglepő fogékonyságot mutat a suggestiv eljárással szemben.

Magda két perc múlva csukott szemekkel ül és kijelenti, hogy alszik. Kis idő múltán minden nehézség

nélkül az első periodusból a másodikba helyezhető — vagyis: kinyitja a szemét, hall, lát, ért mindent, felel mindenre tisztán, értelmesen, anélkül, hogy hypnotikus álmából pillanatra is fölérezne.

Poóts ekkor zsebéből egy kis szelenczét vesz ki, abból egy piczi csokolád-pasztillát, melyet — ostya hiányában — vízbe mártott cigarett-papirba göngyöl s így beadva a betegnek, meggyőző hangon mondja:

— Ettől elmulik a fejfájása.

Aztán csevegni kezd vele, mint egy jókedvű látogató, aki azért jött, hogy egy órácskát kedélyesen elbeszélgessen.

Mikor a napi ujdonságok, ártatlan helyi pletykák sorával végez, egy-két — saját gyártmányu — verset olvas föl. (A versek, melyekből, mint boldogult atyja az almáiból, mindig tartogat egy párt a zsebében, irgalmatlan rosszak, — de mivelhogy szerelemről szólnak, megfelelő módon, helyen és időben fölolvassa, mindig klaszszikusnak bizonyulnak. Természetesen — most is.) Később megkérdi a betegőt:

— Fáj e még a feje?

— Hát fáj? ... kérdi az mosolyogva.

— És különben?

— Jól vagyok, kitünően! — csakhogy ...

Nem fejezhette be a mondatot: nagy fölháborodással rontott hozzá az asztal alól Terike, ki az egész idő alatt nevelési föladatába mélyedve ült ott a földön. Ám a csökönyös tanítvány: a fotografia tudni illik — legkisebb fogékonyságot sem mutatott az illedelmes étkezés művésze iránt. Végtére is, sok ami sok! Terike haragra lobbant s az ügyet a legfelső fórumhoz appellálta meg:

— Magduska, a baba rossz! csúnyán eszik. Elloccsolta a leveskét: tedd áristomba. Nesze.

S odanyújtja a bepólyázott arczképet, melynek csak a feje van ki a szakállkából.

Magda nevet, lefejt a pólyát s a képet a Béla kezébe adja.

A Magda arczképe volt, tizennégy-tizenöt éves korából, félhosszu ruhában, szalagcsokorral a leeresztett két dús hajfonata végén. Az alig fejlődő kebel, keskeny csipő még a gyermekleányé, de a szem tiszta nézése s az édes száj ígéző vonalai már a mostani Magda szépségére tesznek ígéretet.

Béla elfogódva nézi a képet egy pillanatig, aztán tétovázva kérdi:

— Hová tegyem?

— Áristomba.

— Jó, — de hová?

— A zsebébe.

— Az én zsebembe?

— Abba. Magának adom ...

Poóts visszanyújtja a képet és hűvösen mondja:

— Adja annak, akit szeret.

— Hiszen ... azért adom ... magának —

Most fölugrik, meg visszaül a doktor; arczán kigyul az öröm láza — érzi és — úgy látszik rösteli, mert erőszakolt skepsissel felel a vallomásra:

— Magda, én ezt nem hiszem ...

A keze remeg, mikor a képet, arczczal lefelé fordítva, Magda elébe teszi az asztalra.

— Ha igaz, amit mondott, írja reá a képre ... különben — — el se fogadom ...

Hirtelen megfogta a kezét és hosszan nézett a leány szemébe. A szép arcz lassan, édesen pirult el a mélységes tekintet delejes melegétől, aztán ... nem tudom: a hypnotizáló unszoló akarátának, vagy a saját érzése szuggesztív kényszerének engedve, tollat vett a kezébe s az arczkép hátára erős, határozott vonásokkal írta:

»Szeretem.«

— Kit? ... ez nem elég! folytassa ...

Magda tovább ír:

»Magát, Béla.«

Bélával kerengett a világ. Hangja csaknem elhal, amint mondja:

— Már most én diktálok; — aztán parancsolóan folytatja: írja! »és ha megkér« — — leirta? ... hozzá megyek feleségül.« — Megvan? ... most írja alá a nevét: »Zajzon Magda« ... úgy. A dátumot is.

— Megvan. Itt van.

Béla megcsókolja hosszan a tollat tartó jobb kezét, aztán a balt, melyet sokáig nem bír elbocsátani — a tulajdonosa se igyekszik elvonni különben — később kiszakít egy cigarett-papírt, azt a nedves betűkre nyomja s a képet így óvatosan egy régi levél két lapja közé illesztve, oldalzsebébe csusztatja.

Terike pedig ámul-bámul. Nem igen tudja: örüljön-e vagy sirjon, hogy a »babát« ilyen áristomba dugták s így elvonták az ő fenhatósága alól.

Mégis az utóbbira határozza el magát. Pityeregni kezdett, majd erőiesen követelte vissza a delikvenst: ő fogja áristomba tenni, a bácsi ne vigye el — —

— Nem akarom, nem akarom! ... sivalkodott toporzékolva.

Magda nyugtalankodni kezdett, Poóts hirtelen a gyermek kezébe nyomott egy találmányra fölkapott fényképet, mire az lecsillapult. Aztán, a szokott eljárást a szokottnál is nagyobb kimélettel alkalmazva, fölébresztette a doktor az alvó leányt, aki mosolyogva, elfogulatlanul nézett reá; tiszta, nyugodt tekintetéből világosan látszott, hogy a legutóbb történetéről semmi tudomása.

A doktornak, úgy látszik, nem volt érdekében, hogy azokat emlékébe hozza. Gyorsan, szó nélkül bucsuzott és könnyen, mint a madár, röptült inkább mint ment, zsebében a drága reversálissal, szívében pedig azzal a lázas, efemer boldogsággal, mely intenzivitásra úgy hasonlít az égháborút megelőző rekkenő meleghez: ez a testet, amaz a lelket perzseli csaknem türehetetlen hevével ...

Idyll:

Röptült, mondom; azt se tudta, hogy ért át a hidon, még kevésbé, hogy miféle gondolatok rajzottak a fejében azalatt.

Egyszerre valami soha nem érzett testi-lelki ellankadás kéjes bódulatának köde takarta el a jövőt s a multat és mindent körölte.

»Szeret! ... szeretem! ...« suttogetta olykor öntudatlanul ...

Csak akkor ocsudott föl mámorából, mikor a hid végéről jobbra kanyarodva, a hátra hagyott csónak irányába lassan lefelé indult a parton.

Egyszerre eszébe ötlött minden; a ravaszul kieszt és szerencsésen végrehajtott kirándulás, a zsalu mögött, vagy valamely boltban leső-váró, ügyesen rászédett szerető: — Nuczi, a zsarnok! ... és ezek fölött érzett bolond örömeinek nem átalított hangos füttyszóval kifejezést adni.

»Igy! így fogja ezután kijátszani azt az asszonyt — ki tudja meddig ... ameddig csak bírja, tán egy egész hétig, vagy még tovább is, azután ... aztán majd csak történik valami« ...

Még mindig a véletlentől várta a döntő beavatkozást s tovább örült az arasznyi időnek, amelyben a határozatlan emberek eme passzív szövetségének módja nyíltat a bonyolult helyzet békés legombolyítására.

A füttyből hangos nóta lett, mire a csónakhoz leért; de a »Hej kikirics, kikirics« hiába várta a kádencziát, torkán akadt az Poótsnak a lélegzettel együtt, amint az őszi alkony szürke világánál a vizen ringó ladik köze-

pérről valami mozdulatlan nagy fehérség villant a szemébe...

Még alig adhatott magának számot arról, amit lát, s már megérezte, hogy mi, vagy inkább *ki* az a fehér csomag, — egyidejűleg bizsergő zibbadást érez tagjaiban, a két ökölbe szoruló keze meg egyszerre jég-hideg lesz.

Hát hiába való volt minden, a csel, a ravaszság, a hazugság és az örvendezés... azt az asszonyt nem lehet kijátszani, annak ördöge van, az — boszorkányokkal szövetkezett — az maga egy kész boszorkány.

Vissza már nem fordulhat, mert érzi, hogy látták... de ha tehetné, se tenné.

A félelemnek valami elszántsága, a dacznak kihívó merészsége kerekedett felül benne, amely arra ösztökélte, hogy menjen oda, nézzen szembe, szálljon szembe a kész veszedelemmel.

... Az a rakás fehérség mozdulatlanul bevárta, amíg egész közel érkezett.

Akkor fölegyenesedett.

Nuczi volt csakugyan, de egy soha nem látott, merőben ismeretlen Nuczi: hetykeség, kaczérság nélkül való.

Szelid, majd hogy nem alázatos mosolygással nyújtja kezét Béla felé, hangjában pedig félreérthetetlen a békés szándék, amint beszélni kezd:

— Jó estét édes. Hát a magác ez a csónak? Lám, milyen kellemes véletlen. Itt jártam Julissal a káposztaföldünkön; őt haza küldtem egy rakás zöldséggel, magam meg itt maradtam egy kicsit — andalogni. Olyan szép az idő. Aztán rábukkantam erre az elhagyott csónakra. Beleültem ringatózni és — magára gondolni... Most veszem észre, hogy alkonyodik. Vigyen haza magával, édes, hogy ne menjek ilyen későn egyedül azon a poros, unalmas hidon... Igen?... Megteszi?

Béla ez a nem várt fogadtatás kizökkentette az ellenséges tartásából. Megemelte sipkáját, aztán összeszorított ajakkal, némán lépett a ladikba; eloldotta a lánczot, leült szemben az asszonynyal s a két evezőt kezébe kapva buzgón esett neki az evezésnek.

Talán nagyon is buzgón.

Az asszony nézte. Nézte állandóan, mindent mondó bensőséggel, — ő meg hol az egyik evezőt, hol a másikat bensőség nélkül ugyan, de — ha lehetséges — még nagyobb állhatatossággal.

Az őszi est csendes melancholiája lágyan teríti fátyolát körül... néma félszendergésben nyugszik a táj, csupán a tiszai malmok ütemes kepelése s a távoli pályaház felől egy-egy hosszsan nyújtott éles füttysivítás töri meg a csönd varázsát.

A víz ringó tükre, mint az oxidált acél csillan meg olykor a csónak körül; távolabb mozdulatlan, nehéz tömegként terül szét, melynek végtelenségét a szakadó est páráinak rejtelmes boltozata nyeli el.

És hallgattak ők is mélységesen. A fölkelő hold két, némaságban is ékesszóló arcra hinti sáppadt világát.

Poóts Béla arcza kemény és zárkózott, mint egy ellenséges támadásra váró erősség — mely azonban, úgy titkon, nagyon is tudatában van az ő rejtett apró gyöngegségeinek.

A másik arcz kifejezése olyan, amilyen csak asszonyi arcznak adatott meg: a szem esdő, bánatos, az ajk ingerlő és lemondó egyben s mindezek fölött vagy alatt, vagy körül — nem tudni hol, talán az áll pajkos gödörkéjén, az orr remegő czimpáin, vagy a homlokra hulló hajgyűrűk utvesztője közt — ott lebeg és bujkál a ravaszságnak, a diadalmas örömnak fel-fellobbanó, meg elrejtőző lángocskája...

Természetesen az asszony volt, aki nem állta tovább a hallgatást.

— Béla... hát rám se néz, sóhajtja lágyan.

— Ha csak az kell gondolja Béla és ráemeli szemét, melyekben azonban Nuczi ezuttal aligha találta meg, amit keresett.

— Szeret még?... Béla, mondja!...

Poótsnak az adandó feleletre már régóta meg van a maga formulárja, melyet a hasonló természetű viszony adott stádiumában nem győzünk az érdekllett félnek eléggé ajánlani:

— Hogy is lehet azt kérdezni!

Sokszor kibujt már evvel az egyenes felelet, úgy mint a hazugság terhe alól, — Nuczi többnyire elfogadta a hamis pénzt pengő érték gyanánt — ezuttal azonban válogatosabb vagy gyanakodóbb

Óvatos mozdulattal, mint a macska, mikor nem egészen megbízható talajon tapogat — teszi kesztyűtlen kezét a Poóts evezőt szorító jobbára és érdekelve szól:

— Mondd ki, hogy igen, hogy szeretsz! csak engem egyedül...

— Hányszor mondtam már — —

— Mondd ismét, tizszer, százszor... a végtelenségig...

— Micsoda gyerekség ez megint?

Ránczolt homlokkal, mogorván mondta. Az asszony fölegyenesedett.

— Béla, hát olyan lehetetlen már magának azt az édes szót kimondani?...

Béla ránézett. A tele hold, ez a blazirt arczu vén kerítő, behintette a fiatal asszony arcját, haját, fehér alakját mindent idealizáló aranyporával. És szép volt ebben a pillanatban, káprázatosan szép, mint tán még soha.

Szőke hajának minden szála sziporkázott, csaknem világított a reáomló sárgás fényzőnben; a szemébe gyült kristálycsöpp kicsordult s lassan tündökölve perdült alá, fényes barázdát írva a halovány arczon, mint a hulló csillag a tejút fehérjén.

A férfi szeme megkáprázott. Fejét odahajtotta az előtte álló nő térdéhez, a ruhájából áradó ibolyailat meg-részegeti, hangja reszket, mint egy gyönyörbe fult sóhaj-tás, amint búgja:

— Oh... Nuczi — —

... Az a férfi, a ki hasonló helyzetben soha se adott hasonló hangot, az vesse reá az első követ.

A diadalmi tűz titkon lángba csap az asszony szemében; lehajol hozzá, átfogja a fejét és megcsókolja. A csónak nagyot billen, egyensúlyt veszítve. Egészen a széleig nyomul a víz.

Poóts Béla magához tér. A lábát nedvesülni érzi.

— Nuczi, üljön le! felfordulunk biz'isten; itt nem igen lehet komédiázni.

— Komédiázni!... sóhajt amaz szemrehányóan, majd szünet mulva vontatottan mondja: Tóni ma elutazott — Pestre...

És szemszögletéből leste a hatást. Ám a varázslatnak immár vége. Poóts, a helyzet kényes voltában, résen levő, mogorván veti oda:

— Szerencsés utat!...

Nuczi úgy tesz, mintha nem hallaná. Hizelegve, kissé orrán át ejti a szót, kezét a férfi vállára téve:

— A szobámba terítetttem teára. A két csészét magam tettem oda. Lámpa is ég és — és minden ott vár, amit az én nyalánk cziczám szeret. A pezsgő is...

Poóts Béla nem felel; kettőzött hévvel, csaknem böszülten evez. Nuczi tapogatózva halad a beszédben...

— A magazin kis Wertheim kulcsa nálam... úgy megyünk be, hogy a cselédek se tudják... alig is várom, hogy kitöltsen a teáját...

(Folytatjuk.)

Krónika III.

Nansen naplójából.

A hirnevess sarkutazó tudvalevőleg mostanában adta ki a legérdekesebb utleirást, amely valaha északi fényt látott. (A napvilág ezen a helyen nem stilszerű.) Az utleirást már jóval megjelenése előtt lefordították a világ minden művelt nemzetének a nyelvére, bőven ismertették, kivonatokat csináltak belőle, elannyira, hogy ma már a legutolsó hordár is tudja: hányadik szélességi fok alatt került jégzátonyra a *Fram*, minden idők és világrészek legstréberebb hajója.

Az általános érdeklődésnek mi is megnyitjuk lapunk hasábjait, annál is inkább, mert a szerencsés véletlen *Nansen* naplójának eddig ismeretlen részleteit játszotta a kezünkbe.

Balaton halászok ugyanis a keleti szélesség 10-ik foka alatt néhány vitorlavászon nadragot halásztak ki a vízből és az *N.* betűvel jelzett nadrag egyik zsebében akadtak rá az írógéppel írt naplóra. Rögtön fölismerték benne a *Nansen* kézírását, ezeket a markans, erős betűket, amelyek mindegyike vagy az északi vagy a déli sark felé tör.

Hogy került a napló a Balatonba, azt egyelőre nem tudtuk kideríteni. Mindenesetre bizonyosnak látszik, hogy a magyar tenger és az északi sark között valami összefüggés van. Hogy miféle, ám állapítsák meg a geográfusok. Mi beérjük azzal, hogy a napló lényegesebb pontjait idenyomatjuk.

Ezzel átadjuk a szót *Nansennek*, eleve kijelentjük azonban, hogy esetleges czáfolat esetén minden felelősséget az *N.* betűvel jelzett vászonnadrágra hárítjuk.

Ime, a Napló:

* * *

»*Vasárnap, október 4.* A legöregebb jegesmedvék sem emlékeznek olyan hidegre, mint amilyen itt van. A hőmérőre kénytelenek voltunk ráadni néhány télikabátot, mert minden foka vaczogott. Sverdrup, Johansen meg én kártyáztunk egy keveset. A harmadik osztásnál olyan hideg ást kaptam a kezembe, hogy az ujjam csaknem lefagyott. Kitűnő ebédünk volt . . .

Szerda, október 7. Ma végre megláttuk a híres griff-madarat, az északi sark e ritka lakóját. Egy jéghegy tetején van a fészke. A griff-madár 8—10 ezer évig is élél egyhuzamban és halála után éppen úgy énekel, mint a hattyu. Ma nagyszerűen vacsoráztunk és végül Mocstad néhány matrótánczot lejtett el az árbocz tetején.

Hétfő, október 12. Hócipőinket ma beadtuk talpalás végett a hósuszterhez. Ez az ember az északi szélesség 84-ik foka alatt lakik és nagyon szegényen él, mert csak északsarki ekszpedíciók alkalmával keres valamit. Megtudtuk, hogy a poláris vidékeket az északi fényvel világítják, amelyet egy részvénytársaság csöveken keresztül éppen úgy vezet be a házakba, mint például nálunk a gázt. Vettünk néhány részvényt. Ma pompásan reggeliztünk.

Kedd, december 4. Ma néhány górugrányt és egy krokodilt láttunk a jégmezőn. Hogyan kerültek ide ezek az állatok, amelyek csak a legmelegebb éghajlat alatt szoktak tanyázni? Azt hiszem nem tévedek, ha a Golf-áramlatnak tulajdonítom ezt a csínyet. Annyi bizonyosnak látszik, hogy ha például a Nilus alatt egy alagutat csinálnának az északi sarkhoz, ahová azután lift vinné föl az embereket, ez volna a régóta huzódó északi kérdés legegyszerűbb megoldása. Ma remekül ozsonnáztunk.

Csütörtök, december 13. Ma Sverdrup távollévő nagybátyjának a nevenapját ünnepeltük. Alkalmi lapot is adtunk ki, amelybe Petersen, a kovács a következő aktualis kis verset írta:

Igen nagy a hideg s én azt mondom — pardon! —

Nem boldog a norvég az északi sarkon.

Jó borokat ittunk.

Péntek, december 21. Veszedelemesen közeledünk az északi sarkhoz. Ennek láthatólag kutyáink örülnek a legjobban, mert azt hiszik, hogy az északi sark éppen olyan sark, mint például a Rombach-utca sarka. Fölvilágosítottam őket tévedésükről, mire olyan vonításba törtek ki, aminőre még

nem volt példa az emberiség történetében. Ma kétszer is ebédeltünk, mind a kétszer igen jóízűen.

Szerda, január 2. Tegnap ujév volt. Ez ünnepélyes alkalomból néhány fókát kidobtunk, amelyek boldog új évet jöttek kívánni. Hogy az ember még az északi sarkon sem menekülhet meg az ilyen tolakodástól! Több keselyűt láttunk észak-északnyugati irányban. Mit kereshetnek ezen a vidéken, hol a madár sem jár? Csak nem melegebb hazát? Remek villásreggelink volt . . .

Vasárnap, január 12. Ha így haladunk, körülbelül 150—200 év alatt elérjük az északi sarkot. A hideg ismét borzasztó, a jegesmedvék dupla bőrbőben járnak és álszakállat viselnek, hogy egymást a jéghegyektől meg tudják különböztetni. Az ember különben nem tudja, hol végződik a jég és hol kezdődik a medve . . .

Fájdalom, többet nem közölhetünk a naplóból, mert az a fiatal ember, aki a naplót fordította, ennél a pontnál megfagyott.

Hullassunk egy könyvet a tudomány e vértanujáért!

Reporter.

SAISON.

Téli madarak.

— ápr. 9.

A barátságos jó öreg nap lehizelgi már az emberről a felöltőt is és az utcán kivirulnak a tavaszi tolettek. A divat még nem forrt ki, az asszonyok keresik még a megváltó ideát s ez az átmeneti időszak teremti meg a sokféleséget, mely a szemnek gyönyörűsége.

Süt a nap és meleg sugarától nemcsak a hó olvad le a hegytetőkről, hanem sok nehezen szerzett pompa is a koronaherczeg-utca szűk trottoirján. Minek is vannak évszakok! Márcziusban még ott pompázhatott a többi pompázók között, diszes, fényesszórú skongs-bundával a vállán s ma, április elején, ugyanabban a drága bundában, ugyanazzal a hivalgó tollas kalappal, szegyenkezve lapul meg a kirakatok során. Minek is vannak az évszakok!

Kiről is beszélék? A pesti ember jól ismerheti. Vannak néhány ezere, milétők áprilisban nyilvánvalóvá lesz, mihelyst a vállról lekivánczik a bunda. Ő az, aki féltve, óva rejtje a világ szeme elől az otthonát, mely valami körüti nagy ház harmadik emeletén egy-két udvari szobából áll, ne tudja meg senki, hogy szegény ember lánya, felesége. Ne tudja meg senki, mennyi keserű küzdelem, fáradság, hazudozás és adósság kellett hozzá, míg november havában, csikorgó hideg, verőfényes délelőtt kilépett a körüti palota kapuján, vállán a drága bundával, előkelően, boldogan, mosolyogva, fehérkeztyűs kezével kaczeran emelve a ruháját. Attól a naptól fogva csillogott a szeme, kaczagott a lelke, ott volt mindennap, ahol bundában járnak az asszonyok s a többiek ellenséges elismeréssel néztek végig csillogó prémjén. Ha tartana a tél, ameddig a bundája tart, boldog volna. De forog a föld, kering a csillagrendszer és a fizika kérlelhetetlen. A sétatereken kizöldülnek az orgona-bokrok, a prémet a szűcs-höz küldik s előkerülnek a tarka tavaszi gallérok. Mi lesz most a téli madárból.

A drága bunda még nincs kifizetve s tavaszi toilletere nem telik. Az udvari szobában, lompos házi ponygyolában, ül az utcza büszke szépsége és tőri szegény fejét: miből teremtsen elő a tavasz költségét? Az utcán pedig a bundájában izzad szegény s amilyen előkelően vegyült el télen a többi között, amilyen hivalkozva vált ki a posztó-kabátok közül, éppoly éktelenül ri most ki a könnyű gallérok, a bársony-derekak sorából, gazdagságában elárulva a szegénységet, drágaságával irigylélen az olcsó elérhetetlent.

Sajnálom e szegény téli madarakat, mert a női hiuságot még romlandóságában is erénynek tartom. Végre is a mi számunkra ékesítik magukat s a mi életünket teszik szebbé, mikor szegény lakásban gazdagon öltözködnek. A szegény nő szomorú még gondolatnak is. S érzik ezt ők maguk és a külső forma tán áldozat is, amit a szegénység vele született szemérmességének hoz. A szegénység nem szégyen, de a látása kellemetlen. S voltaképen mind szegények vagyunk, akik gyalog töltjük az életünket és nem a saját házukban lakunk. Sőt szegény még Károlyi István gróf, Magyarország leggazdagabb főura is, mert őt is bántják a pénzkérdések s ha a kukoricza ringen két milliót akar nyerni és nyolczszáz ezer forintot veszít, ez nála is numerál, mégis úgy tesz, mintha semmi sem történt volna. Sajnálom az asszonyt, aki szegény ember felesége és mégsem járhat kendővel a fején. Mert a nőnél csak ez a két véglet van: vagy teljesen elhagyja magát lenézett napszámos szegénységben, vagy uri asszony akar lenni.

Ha közgazdász volnék, én is aggódva apostrofálnám az urhatnámságot. És mondanám a téli madaraknak: hagyjatok fel a páváskodással, mert romlásba viszen és nem használ semmit. Az utcza csálhatatlan; büszkélkedel két-három hónapon keresztül, de ime, beköszönt a tavasz és kislül rólad, hogy szegény vagy, szármalmas vagy. Nagynehezen összekalapálsz magadnak nyárára való ruhát s mire beköszönt az ősz, kislül, hogy szegény vagy. Életednek felét töltöd gondban és aggodalomban a ruhád miatt, pedig nyugodt és boldog lehetnél, ha kendőben járnál. Nézd a bécsi asszonyt s mind a németeket, még a tehetősbe is reggel a fejére teszi ócska kalapját, a vállára keríti a családi kendőt s kosárral a karján megy a piacra s frau Bábinak szólítja a kofát. S lakik valahol kint Hernalsban, szegényebb lakásban még, mint te és nem röstelli, ha valaki meglátogatja. De nem is okoz nekik gondot a házbér és minden vasárnapra megterem a főtt tyuk. Az asszony szegény ruhája gazdaggá teszi a családot és kisebbé a kvótát.

De nem vagyok közgazdász s nem prédikálok a téli madaraknak. Könnyű a bécsi asszonyoknak meg minden német teremtésnek, mikor olyan nagy a lábuk. Minden családi erénynek és különösen a gazdálkodó életnek alapja a nagy, a csunya láb. Ez természeti törvény, ezért a francia nő a legöltözködőbb, legkisebb levén a lába és ezért oly nagy az urhatnámság minálunk, mivel kicsiny a magyar nő lába is. Aki nálunk negyvenkettes számú cipőt visel, szintén maga megy a piacra s a kinek Bécsben kicsi lába van, az ott szintén cifrálkodik.

A kis láb a jólétre való jogczim. Akinek a teremtés ilyet adott, az élhet nagy lábon. Többet mondok: kénytelen vele, a természet hajtja rá. Az a kis láb megkívánja a munkátlan kis kezét és ami vele együtt jár, a jólétnek legalább illuzióját.

Igaz, ez a cigány filozofia nem ér annyit, mint a bölcs tanács: légy takarékos, de többet ér a prédikációnál: ne hivalkodj. Szomorú édes mulatságom, hogy nézem a szegény hölgyeket az utcán s leolvasom csüggedt arcukról a lelkük nagy háborgását: mit csinálnak a tavasszal? Boldog, akinek épségben meg van még a tavalyi ünneplő ruhája, az derékban járhat. De a galléros hölgyeknek rendszerint még mutatható blúzjuk sincsen, ha a szél föllebentti a drága bundát, alóla a lompos karton szemtelenkedik ki.

Nagy vágyuk és teljes tehetetlenségük a boltozásra csábítja őket. Sajátságos, kínos gyönyörűségük telik benne, hogy végig járják a divatáru-üzleteket, a legelőkelőbbeket s órák hosszat mutogatják maguknak a nouveautékat. Egy krajczár sincs a zsebükben, lehetetlen, hogy vásároljanak, de jól esik végig tapogatni az elérhetetlent s egy óra hosszat álmodni a birtokáról. Aztán fölkelnek s úgy tesznek, mintha a legdusabb bolt is szegény volna az ő igényeiknek.

Szegény, szegény téli madarak! A hó elolvadt már a lomniczi csucson is s még mindig nem tehetik le a téli bundát. De végre is üt számukra is a megváltás órája. Isten tudja, micsoda áldozatok árán, de a szegyenkező és szegény prémes asszony egy szép napon megjelen az utcán, illatosan, üdén, előkelően, csillogó tavaszi toilleteben s a szeméből nevet a jóérzés és a lelke örül a tavasznak. S ekkor a téli madárból már tavaszi fecske lett, akinek életeleme a viruló bokor, a nyári napsugár, míg beköszönt az első hűvös fuvalom, a lelkébe lopva az aggodalmat: mi lesz télen? Honnan terem a bunda? Milyen lesz a divat? Nem volt-e kár eladni a tavalyi téli bundát? Istenem, istenem, minek is vannak az évszakok!

Flaneur.

INNEN-ONNAN.

△ **Királyi elismerés.** A *Hét* is megkapta a legfelsőbb elismerés kifejezését, melyet báró Dániel Ernő miniszter leirata adott tudomásunkra. Nagyon örülünk a kitüntetésnek, de nem tesszük közzé a leiratot, hiszen ugyanugy szól, mint amelyiket napi kollégáink tettek a kirakatba. Hogy őszinték legyünk, nem a kiállítás körül szerzett érdemeinknek köszönhetjük, hanem a miniszter udvariasságának, mely lekötőző figyelemmel minden lapot felkeresett, akár szerzett érdemeiket a kiállításnál, akár nem. Sőt nem is mondhatjuk, hogy valami nagyon ütöttük volna a reklámdobot. Ellenkezőleg, különösen a készülődés idejében, nagyokat ütöttünk egyik-másik későbbi királyi tanácsosra, amikor bolondokat tetszett neki csinálni. Köszönjük a kitüntető elismerést és nagy hiuságunkban ezekre az előzetes lecfafolásokra vonatkoztatjuk, mert ezekre utalunk csak, ha kérdik tőlünk: mit is csinált a *Hét* a kiállítás érdekében?

△ **Windheim.** Így hívják Budapest nevezetes vendégét, Berlin városának Rudnay-ját. Eljött itteni kollégájához, hogy a mi székes fővárosunk viszonyait tanulmányozza. Nem egészen

bizonyos, hogy a rendőrségünk kitűnő hire, vagy a gonosztevőinké csábította a hatalmas porost a hosszú utra és az sem egészen bizonyos, hogy a rendőreinktől akar-e tanulni, vagy a tolvajainktól. Tény, hogy sorra járja a rendőri expositurákat, mindent apróra megnéz és sűrűn jegyezget. Nem egészen bizonyos: azt jegyezgeti-e, hogy kell valamit csinálni, vagy azt-e, hogyan nem kell. Tény, hogy nagyokat bámul, de nem egészen bizonyos, hogy a rendőrségünk tökéletességén-e? Rudnáy főkapitány kíséretében tanulmányozta Budapest éjjeli életét is. Tagadhatatlan, hogy minden tanulmány-utnak ez a legérdekesebb fejezete. Jártak ott, ahol Budapest mulat és ahol egy főkapitány nem igen szokott járni. De kettesével kevésbé kompromittáló. Nem egészen bizonyos, hogy a berlini rendőrfőnök micsoda üdvös dolgokat tapasztalt a tanulmány éjjelén, de tény, hogy kitűnően mulatott. Összefoglalva pedig a nevezetes látogatás összes momentumait, nem egészen bizonyos, de valószínű, hogy Windheim rendőrfőnök ur a következőkben foglalta össze benyomásait: a budapesti rendőrség nem épen a legtökéletesebb intézménye a civilizációnak, de a budapesti gazemberek és a budapesti éjjel fölülmul mindent tökéletes-ség dolgában.

* * *

~ **Ordnung muss sind.** Herr Windheim, a berlini polizeichef, eltévedhetett volna a váci utcában és udvariasan kalapot emelvén, ezt mondhatta volna egy rőndérnek: »*Mein Juteater, könnten se mich nische sache, in welcher Jejend Herr von Rudnei logiert?*« Mire a rőndér azt felelhette volna: »Hogy hun árullák a lözsirt? A zidesaptyával mókázzon az ur, ne véllem. Látom: nem kedves a szabadsága. Mars hát befelé: eléállítottom.« És bekísérte volna Herr Windheimot a főkapitányságra, ahova kíváncozott, Aminek a polizeichef igen örvendett volna, egyben irigyen bámulván a magyar rendőrök ritka szolgálati pontosságát, jó nevelését és előzékenységét. Ha ez tán nem is történt meg, bizonyos, hogy a berlini rend ura igen kedves emlékekkel távozhatott innen. Nagyuri módon látott vendége volt egy előkelő családnak, rendeztek a tiszteletére fényes mulatságot, a pezsgőnek nálunk szokásos mértékű ivásával, csinos egyenruhájú, korrekt modoru rendőrtisztek udvarlottak körülte, megmutattak neki egy csomó szép hivataltermét, százezrekbe került intézetet, a láncz- és a közvágó-hidat, az elevátort és éjjél után alkalmasint a hölgyzenekarokat is meghallgattatták vele, mint minden külföldi hírességgel szokták. Azt azonban eltitkolták előtte, hogy világszép Budapesten az utcai rendőrszolgálatot parasztleányok teljesítik; hogy a nagyváros ura, értelmes lakóira hatóság képében béresek ügyelnek fel és az immunis parlamenti tagokat kivéve, mindenki ki van szolgáltatva a »pokróczdurvulatu gyalogalkalmatosságok« kénye-kedvének. Hej pedig ép ezt hallgatta volna Herr Windheim örömmel. Azt mondta volna: »*Doud gomme chez nous!*« mert a berlini *Ordnung muss sind* legénysége is mind paraszt, még pedig a katonaságnál gögre, gorombaságra és a civilizáléknak végtelen megvetésére »eingedrillt« paraszt. Nálunk a katonaviselt rőndér még a legjava az »állománynak«; különösen a kiszolgált altisztek között akad sok, aki örvendetes kivétel az egyenruhába bujtatott napszámosok és kocsisok seregében. Porosz földön ép megfordítva van a dolog: a katonaviselt policzáj a csapás, és akkor csak igazi a szerencsétlenség, ha altiszt volt. Mert hallott harangozni a »*deutsche Urkraft*«-ról és legragyogóbb álma, hogy a császár secttel kínálja meg és kezét szorít vele, ha valamely szerencsés alkalom módot adott neki, hogy levágjon egy uniformistalan embert. Teringette, ennél mégis jobb nép a mi szegény Andrásunk! Kár, hogy erre nem tanították meg Herr Windheimot.

* * *

△ **16 és 35.** Nem kvóta-percentek ezek, hanem paragrafusok, olyanok, mint voltak hajdanában 14. és 25. Most is nagy vihar készült e szakaszok ellen s békésebben ugyan, de oly módon simult el a vihar, legalább egyelőre. A véderőtör-

vényből Tisza Kálmán, a viharak engeszteléseül odaadta a 14. paragrafust, a jóval szelidebb Erdély miniszter pedig martalé-kul vetette oda az ő 35. §-át. S mint akkor megmaradt a 25-ik, épp úgy meg fog most maradni a 16-ik §. Mert illik, hogy a másik fél is engedjen. Tartok azonban tőle, hogy a szelid Erdély paragrafus-áldozata nem fogja kiengesztelni a haragos elemeket s ennek a tetemén még véres ostromokat fog állani a megmentendő 16 ik §, mely Polónyi Gézá magánegyénné akarja degradálni. A szelid Erdély már e héten is Bécsben járt a királynál, állítólag, hogy megkérdezze, mi kedvesebb ő felségének 16 és 35, vagy pedig az ő személye? A felség úgy döntött, hogy kedvesebb neki 16 és Erdély. Kérdés azonban, ha nyílt csatára és esetleg utcai harcra kerül a dolog, a felség nem áll-e majd a kérdés előtt: mi kedvesebb: 16-e, vagy Erdély? S kedves-e neki 16 Erdély Sándor nélkül, avagy Erdély Sándor 16 nélkül. Ebben az esetben az kapja meg a kedves czímet, amelyik nem kedves a felségnek. Például így: »Kedves Erdély! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére felmentem önt«... stb.

* * *

△ **Ujságírók a fogházban.** A kuria, a kegyetlen, kuria e héten két ujságíró fölött tört pácztát, két derék kollegát és kifogástalan uri embert, két irodalmi nevezetességet küldött a dutyiba. *Inczedy* László, a ki olyan szép verseket írt és ifj. *Ábrányi* Kornél, akinek oly gyönyörű a prózája, e héttől fogva megszűntek büntetlen előéletűek lenni. Nem párbajvétség a bűnük, nem lovagi tartózkodás a büntetésük, hanem fogház, mely csak egy fokkal enyhébb a fegyháznál. S elszenvedik a büntetést, amiért az ujságjuknak szenzációt akartak csinálni. Tilosban jártak, de tisztességes tilosban, a földművelési miniszteriumban, ahonnan csak papirost vittek el, nem is személyesen. A kuriának el kellett őket itélnie, mégis nincs ember Magyarországon, a bírakat sem véve ki, aki ne sajnálná őket. Igazán kár, hogy nincs már meg az az esküdtszék, mely csak ezentul lesz, (nem tudom, hogy az akta-publikálást az ő kompetenciájukba sorolja-e a novella), ha ez itél volna fölöttük, bizony könnyebb szerrel szabadultak volna. Igazán, az elítéltek maguk hamarabb nyugodtak meg sorsukban, mint a közvélemény. Négy-öt hónap elvégre nem a világ, különösen nyáron nem, a mikor országgyűlés és magasabb pártpolitika nincsen, mégis — nem lehetne-e őket is erre az időre örülteknek deklarálni? A budai oldalon mégis csak jobb a levegő, meg a koszt, mint Szögeden, vagy Vácott s megfelelőbb is az ott tartózkodás nyáron, a nagy melegben. S bizony ott, abban a barátságos exilumban okosabb dolgokat is művelhetne a két jeles író, mint engesztelésül agyonütni négy-öt hónapot sub titulo igazságszolgáltatás.

* * *

~ **A romlatlanság.** Kérdezni rend szerint akkor szokott az ember, mikor nem tud valamit. Így van ez legalább közöttünk, romlatlan lelkek között, idekint az életben. Odabent a parlamentben másképp áll a dolog. Ott azok az ördöggel cimboráló nagyságos, méltóságos és kegyelmes urak ép mindig akkor kérdezősködnék, mikor igen jól tudnak valamit és csak arra kíváncsiak, hogy miként fog a miniszter úgy színeskedni, mintha sejtelve sem lenne arról, ami felől kérdezték s amit ő is fölöttébb kitűnően tud. Ez az alakoskodás voltaképpen a romlotlanságnak igen nagy foka. De a törvenyházásokban világ-szerte annyira használatos fegyver, hogy mi romlatlanok is elálmélkodunk, mikor a főrendiházban feláll egy hozzánk hasonló romlatlan lélek és olyasmit kérdez a minisztertől, amit igazán nem tud: mi okból ad Magyarország 1252 frt évi szubvencziót a nápolyi Stazione zoologicanak? Olvasván ezt a pásztori ártatlanságu kérdést, azt hittem, káprázik a szemem, mikor azt láttam, hogy nincsen utána a (Zajos derűltség.) A méltóságos főrendek nagy komolyan hallgatták az interpellációt; ami arra vall, hogy ők sem tudják: mi okból ad Ma-

gyarország 1252 frt évi szubvencziót a nápolyi Stazione zoologica-nak? Vagyis még sem olyan romlott lelkek ezek a méltóságos főrendek, mint az ember hamarjában hinné. De sőt romlatlanabbak a kis gimnazista fiúnál, kinek a professzora elmondja, hogy van Nápolyban egy nagyszerű állattani intézet, a világ-hírű aquarium, melyet Európa művelt országai tartanak fenn az alapítójának, Dohrn urnak fizetett évi 1252 forintokkal és oda küldik legjelesebb természetvizsgálókat az úgynevezett »asztalokhoz«, tudományos bűvárlatok végett. A magyar asztal mellett eddig vagy tíz természetvizsgáló hazánkba folytatott olyan tanulmányokat, melyeken újabb zoológiánk épül. És tudni jó azt is, hogy az a »magyar asztal« az egyetlen butor az idegen nagy világban, mely nem »osztrák-magyar« és vagy husz német látja napról-napra, hogy Magyarország van és a magyarok nemcsak szalonnapiritással, de a legmagasabb nemű tudománnyal is foglalkoznak. Minthogy én csak ellenzéki lapokat olvasok, nem tudhatom, miként tanította ki Wlassics miniszter az ő kíváncsi árkádai juhászát a nápolyi Stazione-zoologica mibenléte iránt; mert az én ujságaim természetesen csak a felháborító tény, az undok szubvencziót emlegették, és bölcsen elhallgatták, mit válaszolt a miniszter. A válasz, ab in visis hiszem, derült lehetett. Mert a felnőttek oktatása, bármilyen szép dolog is, mindig humoros egy kicsit, kivált az ország házában.

* * *

△ **A föld felett.** Jellinek Henrikre majd úgy emlékeznek a lovak, mint aki megfosztotta őket legdusabb kenyereiktől. Csakugyan, a lóársadalomban gazdasági katasztrófát jelent, hogy most Budapest utcáin végig csilingel a villamos kocsis ahol még a kocsi túlkölése szól, ott is szagátják már a földet s rakosgatják a siető menykő-drótot, foglalkozás nélkül hagyván száz meg száz lópolgárt. Szegények ott kapták a legjobb abrakot, a legkitűnőbb gondozást s bár nehéz terhet czipeltek, a sin vagy felényire megkönnyítette azt. Az emberek azonban nagy vívmánynak üdvözlék az ilyen barbárságot s elismeréssel vannak az ember iránt, aki elkövette. De vajon mit gondolnak majd a jámbor lovak, ha lesóványodva, kiaszva, döcögve a komfortáblis előtt, a fejük fölött a levegőben hallják robogni a kocsit, melyet szebb időkben ők vonszoltak a földön? Mert bizony Jellinek Henriknek szűk a föld, a fejünk fölé nő, a levegőbe épít. Ma már bizonyos, hogy lesz nekünk vasutunk a levegőben. Grandiozus terv, világgraszoló specialitás, különösebb, mint a föld alatti vasut. És Budapest, mely ma a régi omnibusz vállalkozókat bizgatja, hogy támadjanak föl rozoga bárkáikkal, közlekedő eszközök dolgában a világ legelső városa lesz, akár mint vélekednek is róla az irigy bécsiek és az irigy komfortáblis lovak.

* * *

△ **Tarnóczy.** Bizony, kezd kellemetlenné válni a sok becsületes ember, akikről kisül, hogy nem becsületesek. Ugyilátszik, mértani szabadság szerint szaporodnak évről-évre az *esetek*, mikből aztán nagy ellenzéki káröröm lesz. Hogy a póruljárt uriembernek szükségképpen kormánypártinak kell lennie, azt ugyan most sem látom át, de tény, hogy a sajtó hangosai csak olyankor szoktak vezércikkeket írni róla, mikor az ipse csakugyan kormánypárti. Tarnóczy urról is háromszor írják ki, hogy kormánypárti képviselő volt, hogy kormánypárti bizalmi ember volt és kormánypárti választási elnök volt. Ezzel aztán punktum, pedig megirhatták volna azt is, hogy függetlenségi párti vizipuskás is volt és épen e minőségében követte el azt a sikkasztást, mely mindaddig, míg ítéletet nem mondott a bíró, csak állítólagosnak mondható. Esem ágában sincs Kossuth Ferencznek hibául felróni, hogy Tarnóczy Gusztávval kollégaságot vállalt a gépgyárnál — mit tudhat Kossuth Ferencz arról, hogy Tarnóczy ur milyen váltómanipulációknak a barátja? De viszont csodálom, hogy Bánffy-nak róják föl vétkül, hogy egy olyan embert, akiről sikkasztás sül ki, elküldhetett

Nyírára választási elnöknek, minden nemű szuverén hatalmi gyakorlás jogával felruházottan. Hát Bánffy tudhatta, miféle váltómanipulációknak barátja Tarnóczy ur? Hiszen ennek a gérolkja is ép oly kifogástalan volt, mint a többi uré, aki a hazát boldogítani akarja, az elnöktől számítva jobbra is, balra is? S bizony, manapság a miniszterelnök sem utasíthat el olyan embert, akinek kifogástalan gérolkja van.

SZINHÁZ.

Ligeti Juliska.

Két esztendeje csak, hogy ez a fiatal lány kikerült a színészakadémiából, ahol tudtommal nem tartozott a jövő reménységei közé. Az utolsó pillanatban, nem tudom kinek az érdeméből, vagy protekciójából, födözték föl s szerződtették a nemzeti színházhoz. Első föllépte, a *Murai Károly Virágfakadás*-ában, egyszersmind első diadala volt. A nemzeti színházban elszoktunk az egész fiatal leányoktól, ha jól emlékszem, az utolsó fiatal leány *Márkus* Emilia volt. Ligeti Juliska nagy sikerének egyik forrása az üdeségnek ez a ritkasága volt, a másik pedig az igazi naiv hang, melyet a nemzeti színházban ez a generáció sohasem hallott. Fölfedezték, ünnepelték és kedvesnek találták még a fogyatékoságát is, a hangjának különös édességét és dikciójának tulajdoni voltát is.

Azóta a fiatal naiva megmaradt fiatalnak is, naivnak is. A nemzeti színház repertoireja nem kedvez a fiatal lányoknak, a mai dráma az asszonyoké s a kis-lányok csak arra valók, hogy egy-egy üres jelenetben kedvesen csicseregjenek. Ezt Ligeti Juliska hűségesen megcselekedte s azonkívül nagy szorgalommal tanult és a színpadon kívül pótolta, amire a színpadon a műsor mostohaságából szert nem tehetett. E szorgalmát méltatták kollegái, mikor a Farkas Raskó-féle díjat, mely minden esztendőben a színház legszorgalmasabb tagjának jár ki, ez idén neki ítélték oda.

Az érdemet, melyet e díj honorál, általánosságban ne tessék szó szerint venni. Minden esztendőben más kapja meg, holott nem minden esztendőben más a legszorgalmasabb. Mindenesetre társainak elismerő véleményére vall, hogy már két esztendei működés után érdemesítették rá Ligeti Juliskát. A szorgalma szembeszökő. A *Gabi villában* már egészen részletezett alakítást nyújtott, ami csak kitartó tanulás eredménye lehet. De ennél is érdemesebb művésztársainak ez a döntése, mert ime világos jele, hogy a nemzeti színház kezd a jövőre is gondolni, arra a succrescenciára, melyet eddig hiába reklamáltunk s melynek ürügye alatt Nopcsa báró ur az ő protégéit helyezte több évig tartó színekurákba. Ligeti Juliska, az új nemzeti színházi tagok közül az egyetlen, akire a színház jövője számíthat, ha ugyan meg nem ijednek a maguk előrelátásától s mihelyest a kis fiókmadár tollasodni kezd, meg nem nyesegetik a szárnyát, hogy túl magasra ne röpülhessen.

Az ember tragédiája. A nemzeti színháznak körülbelül a legérdekesebb péntek estéje volt a tegnapi, amikor új kiállításban és új betanulásban mutatták be *Az ember tragédiáját*. A kiállítás valóban sokkal díszesebb és megfelelőbb, mint a

régi s a rendezés is művészből kére vall, noha figyelme ezuttal sem terjedt ki a paradicsomi Ádámra, aki még most is Jäger-féle gyapot inget visel. Érdekes, hogy míg a régi előadásban Ádám és Éva a paradicsomban a Jäger-ing mellett párducz-bőröket is viselt — ami barbár anakronizmus — addig most már a bűnbeesés előtt szemérmes fügefalevelek szövevényébe burkolta őket az újító rendezés. Ezt az anakronizmust sem vesszük tulságos szigorúan, mert Márkus Emilia, az új Éva gyönyörű a fügefalevél kosztyumban. Sokkal kevésbé tudunk megbarátkozni a pánczélos arkangyallal, aki vörösre festett nádpálczával jelképezi a tüzes kardot s az egyiptomi jelenet rabfelügyelőivel, akik éppen azokat az izraelitákat korbácsolják, akik dolgoznak. Ilyen apró gondatlanságokat leszámítva, örömmel ismerjük el a főlelevenítes jó szándékainak sikerét, mely Madách tragédiáját újból biztosítja színvonalú életéről. A Márkus Emilia Évája igen érdekes alakítás, merőben más, mint a Jászaié, áthatva leginkább művésznőnk nemes romanticizmusától, mely itt-ott egy kicsit át megy ugyan már a melodramába, de mindig szép és poétikus. Nagy kárára van azonban a darabnak, az új Ádám és a régi uristen. Nem tudom, ki szaval oly kegyetlen hamisan a zsinór padlásról, hanem aki így interpretálja az Ur szavait, istenkáromlást követ el. A Pálfi Ádámjáról jobb nem szólni. Ennek a szépszávu színésznek tökéletesen mindegy, okos, bolond volt-e Madách, mikor ezt a művét megírta. Elhaddarja a jambusokat az értelem szuverén megvetésével, teli torokkal és csukott szemmel, gyönyörködve a hangja csengésében, mely olyan csengő, hogy hallatára dühbe jön az ember. Madách és a nemzeti színház érdekében cselekednék az igazgató, ha ezt a szerepet visszaadná Szacsaynak, aki szintén nem ér föl a föladat magaslatára, de legalább súlyos egyéniségével s szavallásának bensőségével kárpótol bennünket a művészi interpretáció hiányáért.

A vigszínház válsága. A mennyire a diszkréczió megengedi, szóvá tettük már egyszer, hogy a vigszínházban a bérlők között viszálykodás támadt, ami annyival inkább sajnálni való, mivel ennek következtében Keglevich István gróf beszűntette tevékenységét. Most e viszálynak részleteit kaptuk illetékes helyről s ezek megismerése után megint csak abban látjuk a válság súlypontját, hogy a bérlő-társaság másik két tagja nem tudja eléggé felbecsülni Keglevich grófnak művészi értékét. A napilapok a részleteket amugy is közölni fogják, melyekből kitűnik, hogy Keglevich István gróf a törvényszékhez is vitte ügyét, teljes joggal, mert hiszen anyagilag is érdekelve van a színháznál s ha kivonják azt befolyása alól, a művészi niveau hanyatlása magánérdekében is sérti a gróft. A vigszínház érdekében kívánnók, hogy a bérlők, akiknek elvégre szintén csak az a céljuk, ami Keglevich grófnak, módot találjanak a differenciák eloszlatására. Keglevich István gróf ugyszólván az egyetlen színházhoz értő embere Magyarországnak s a Vigszínház nagy kárát vallja majd, ha kellőképpen meg nem becsüli.

HETI POSTA.

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket hova előbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési feltételek: Egész évre 10 frt. Félévre 5 frt. Negyedévre 2 frt 50 kr.

A HÉT kiadóhivatala,
VII. ker., Erzsébet-körút 6. szám.

Többeknek. Kóbor Tamás könyve, Hoffmann meséi, már elkészült és részben az előfizetőknek már meg is küldetett. A késésért, melynek nyomdai nehézségek voltak okai, remélhetőleg kárpótlást találnak a szép kiállításban, mely becsületére válik a Legrády Test-

verek nyomdájának, ahol a könyv készült. Néhány nap alatt a könyv minden előfizető birtokában lesz.

Miskolcz. Vén kurucz. Megkaptunk mindent és különösen busz leveleink örültünk. Váltig hegyeztük a pennánkat megválaszolására és az soká már nem késztetik. Addigis üdv és kellemes továbbutazást!

Katonai biztosító intézet. Az »Első biztosító intézetnél katonai szolgálat esetére ő cs. és kir. fensége József főherczeg védnöksége alatt«. (Budapest, V., Erzsébet-tér 1.) f. évi márczius havában 1,311,100 koronáról szóló belépési nyilatkozatot nyújtottak be és 1,303,109 koronáról szóló kötvény lón kiállítva. A biztosítási tőke immár tehát 2,745,950 koronára rug. Az intézet tudvalevőleg fugyermekek számára biztosít tőkéket és járadékokat a katonai szolgálat költségeinek fedezésére, illetve be nem soroztatás esetén ellátás céljából a nagykorúság idejére.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: KISS JÓZSEF.

Főmunkatárs: KÓBOR TAMÁS.

Foulard-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai, s. a. t. a legujabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg selymet 45 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott, damaszolt s. a. t. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázattal s. a. t.) a megrendelt árukat postabér és vámmentesen, házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldenek Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyárak Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

2

Feszty-társaság körkép palotája városligetben.

„Krisztus a keresztfán

és

Jeruzsálem“

körkép felállítása végett zárva.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN-FÉLE

COGNAC

MINDENÜTT KAPHATÓ.

ERDÉLYI

cs. és kir. udvari fényképész

tudatja, hogy

Kossuth Lajos- és Ujvilág-utca sarkán levő

— UJ MŰTERMÉT megnyitotta. —

Bejárat: Ujvilág-utca 2. sz.

TELEFON.

LIFT.

Fiók-műterem: V., Erzsébet-tér 18.

SCHLICK-FÉLE vasöntöde és gépgyár részvénytársaság Budapest.

Gyár és irodák: VI., külső váci-ut 1696—1699.

Városi iroda és áruháza: VI., Podmaniczky-u. 14.

Ajánlja magát következők készítésére és szállítására, úgy mint: vashidak és tetőszerkezetek, szögcselt és hengerektől vastartók, gőzkazánok és gőzgépek, szilipek, átereszek, jónak bizonyult rendszer szerint, körszivattyúk, vízvezetési csövek, minden nagyságban, felhúzó kézi-, víz- és gőzerőre.

New-York életbiztosító társaság.

Alapított 1845-ben, tisztán kölcsönösségen alapszik,

minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei nincsenek az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1895. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	1k. 905,859,490
Évi bevétel	> 196,276,666
1895-ben a biztosítottaknak kifizetett	> 87,032,479
1895-ben kötött új üzletek összege	> 669,730,116
Főlőség	> 124,580,448

Nincs másik kölcsönös biztosító társaság a világon, mely ily óriási főlőség fölött rendelkezne. Fennállása óta New-York biztosítottjainak kifizetett 1,074.013.592 frankot. A New-York a művelt világ összes országaiban bir fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

a magyar általános hitelbank, a magyar kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

A NEW-YORK

életbiztosító társaság magyarországi igazgatósága

Erzsébet-körut 9—11. New-York palota.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG.

A legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társaság a világon.

Tisztán kölcsönös.

* * *

Részvényesei nincsenek.

Utánfizetési kötelezettség nélkül.

Az összes nyereség a biztosítottakra esik.

Legszabadelvűbb biztosítási feltételek.

Megtámadhatlan és érvénytelenné nem válható kötvények.

Az 1896. évi zárszámadás főadatai:

Biztosítási állomány	4.756 millió frankon felül
Összes vagyon	1.216
Bevételek	257
Nyereség-tartalék (teljesen tehermentes)	154

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal készségesen szolgál a

Magyarországi Vezérigazgatóság

Budapest, IV., Károly-körut 26. sz.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Legcélszerűbb, legtartósabb, legolcsóbb az
aszfalt-burkolat. Templomok, tantermek, folyosók, járdák, kocsutak, hidak, vágóhidak, istállók, magtárak, műhelyek, kapualjak, udvarok, teraszok, játszóhelyek, stb. aszfalttal burkolását, nemkülönben nedves lakások gyökere száraztatását

jótállás mellett legolcsóbban elvállalja

a magyar aszfalt részvény-társaság.

Árjegyzék, költségvetés ingyen!

A magyar kir. államvasutak.

A termes gőzhajók nyári menetrendje Fiume-Velence és Fiume-Ancona között.

Fiume és Velence között az elegant »Dániel Ernő«, Fiume Ancona között pedig a legnagyobb kényelemmel berendezett »Villám« nevű gőzhajó közlekedik.

Ezen gőzhajók az I. helyen kívül még külön lukszus-osztállyal is bírnak, melyek külön teremmel, kitűnő ágyakat tartalmazó kabinokkal, dohányzó teremmel, villamos világítással és gőzfűtéssel vannak ellátva. A »Villám« nevű gőzhajó a termen kívül még egy kisebb, 5 hálóhelylyel ellátott családi teremmel (salon privé) is bír, mely külön megrendelhető.

Ezen termeshajók menetrendje április 1-től október 31-éig a következő:

Fiuméből indul Velencébe minden szombaton és kedden 8 órakor este, csatlakozásban a Budapestre este 7 óra 40 perckor érkező gyorsvonattal; érkezés Velencébe másnap reggel 7 órakor. Velencéből indul Fiuméba minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor a szt. Márktérre, érkezés Fiuméba másnap reggel 7 órakor, csatlakozásban a 7 óra 25 perckor reggel induló gyorsvonathoz.

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor, érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatlakozásban a reggel 7 órakor Rómába induló gyorsvonathoz.

Anconából indul Fiuméba minden szerdán és szombaton este 9 órakor, csatlakozásban a római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; érkezés Fiuméba másnap reggel 7 órakor, csatlakozásban a budapesti nappali gyorsvonathoz.

A tengeren való hajóutak 10 órát vesz igénybe.

Budapest-Fiume között gyorsvonaton, onnan Anconáig vagy Velencéig gőzhajón együtt fizetendő: a gyorsvonat I. osztályáért és a gőzhajón a lukszus-osztályért ágygyal együtt 20 forint; a gyorsvonat I. osztályáért és a gőzhajón az I. helyért ágygyal együtt 18 forint. Csak a gőzhajón a lukszus osztályban ágygyal együtt 8 forint; csak a gőzhajón az I. helyen ágygyal együtt 6 forint.

A fentebbi utirányon át közvetlen menetjegyek adnak ki következő árakon a gyorsvonaton: Budapest—Fiume között I. oszt. 12 forint, II. oszt. 8 forint.

	I. o. frk.	II. o. frk.	III. o. frk.
Budapest—Firenze	72 60	53 25	30 05
» Genua	87 95	64 10	36 10
» Milánó	69 10	50 85	28 65
» Turin	87 75	63 95	36 30
» Nápoly	Fiume—An-98 95	71 70	40 85
» Róma	conán át 72 85	53 45	30 20

Ezen jegyeken kívül Budapestre Bari, Battaglia, Bologna, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adnak ki közvetlen menetjegyeket. Bővebb értesítés nyerhető a magyar kir. államvasutak városi menetjegy-irodáiban, a Cook-féle utazási irodában és a Schenker-féle bécsi utazási irodában.

A m. kir. államvasutak igazgatósága figyelmezteti az utazó közönséget, hogy a városi menetjegyiroda (Hungária szálloda) az összes bel- és külföldi jegyekkel el van látva és ennél fogva ajánlja, hogy jegyeiket, tekintettel a husvéti ünnepek alkalmával a személypénztárnál mutatkozó nagy tolongás elkerülése céljából, a fenti irodában már előre megvásárolják, valamint a podgyaszt is ott adják fel.

Budapest, 1897. április hó 3-án.

Az igazgatóság.

Legnagyobb

DIVATÁRUHÁZ BÉCSBEN

VI., Mariahilferstrasse 81—83. (pince, földszint, félemelet és első emelet.)

 a **LESSNER D.** cég.

Legdivatosabb, legjobb gyapjuszövetek	35 krtól — 95 krig.
Különleges tiszta gyapjuszövetek	1 frttól — 5 frt 60 »
Francia és schweiczi selyemszövetek	60 krtól — 4 frt 20 »
Legujabb, remek mosószövetek	26 » — 85 »

Raktáron vannak minden elképzelhető, a divatáru szakmába vágó szövetárak meglepő és versenynélküli nagy választékban.

FIGYELEMRE MÉLTÓ

VÁLASZTÉK ÉS ÁRAK.

Vidéki vevőinknek mintagyűjteményeket, illusztrált és a legfrisebb újdonságokat tartalmazó árjegyzékeket kívánatra ingyen és bérmentesen küldjük.

Fontos! A minta-megrendeléseknél kívánatos az óhajtott kelme árának és minőségének lehető pontos megjelölése, hogy a megrendelni szándékolt árunemekből mentől gazdagabb választékot bocsáthassunk a megrendelők rendelkezésére. **Fontos!**